

Sini Jääskeläinen

Kansainväliset yhteistuotannot Suomessa

Edellytykset niiden saamiselle ja merkitys elokuva-alalle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja televisio

Opinnäytetyö

20.08.2013

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Sini Jääskeläinen Kansainväliset yhteistuotannot Suomessa – edellytykset niiden saamiselle ja merkitys elokuva-alalle 40 sivua + 2 liitettä 20.08.2013
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuva ja televisio
Suuntautumisvaihtoehto	Tuotanto
Ohjaaja(t)	Essi Haukkamaa, tuottaja Annakaisa Sukura, lehtori
<p>Opinnäytetyö tutkii, kuinka Suomeen saataisiin lisää kansainvälisiä yhteistuotantoja, joissa suomalainen tuottaja on mukana joko vähemmistö- tai enemmistötuottajana. Tutkimus osoittaa näiden tuotantojen merkityksen suomalaiselle elokuvakulttuurille ja -teollisuudelle. Kansainväliset yhteistuotannot eivät ole vain taloudellisesti merkittäviä tulonlähteitä Suomen kansantaloudelle, vaan myös kulttuurillisesta näkökulmasta arvokkaita luovaa ajattelua avartavia tilaisuuksia elokuva-alan ammattilaisille.</p> <p>Tutkimus pohjautuu pääasiallisesti empiiriseen tutkimukseen. Työtä varten haastateltiin elokuvantekijöitä ja muita alan merkittäviä henkilöitä. Haastattelut tehtiin kesä – elokuu 2013 välisenä aikana joko kasvotusten, sähköpostin tai puhelimen välityksellä. Opinnäytetyön tutkimukselle on tällä hetkellä kysyntää, sillä aiheesta ei ole juurikaan olemassa tutkimuksellista tietoa tai muuta kirjallista materiaalia.</p> <p>Työ jakautuu kuuteen osaan. Johdannon jälkeisessä kappaleessa käsitellään kansainvälisten yhteistuotantojen kehitystä vuosien 2008-2013 aikana, ja niiden merkitystä suomalaiselle elokuvakulttuurille ja -teollisuudelle. Kolmannessa kappaleessa käydään läpi nykyiset kannustimet, joita Suomi voi tarjota yhteistuotantomaa. Neljännessä kappaleessa vertailussa ovat Kanada ja Suomi yhteistuotantomaina esimerkkituotannon <i>Imaginaerum by Nightwishin</i> (Solar Films Inc. 2012) kautta. Viidennessä kappaleessa käydään läpi haastattelujen kautta esille tulleet ja opinnäytetyön kirjoittajan oman kokemuksen pohjalta tekijät, joita kehittämällä ja parantamalla Suomesta tulisi houkuttelevampi yhteistuotantomaa. Loppupäätelmä summaa tutkimuksen tulokset ja merkittävimmät tekijät kansainvälisten yhteistuotantojen saamiseksi Suomeen.</p> <p>Opinnäytetyö on kirjoitettu tuottajan näkökulmasta.</p>	
Avainsanat	Kansainvälinen, yhteistuotanto, kannustin, verohelpotukset

Author(s) Title Number of Pages Date	Sini Jääskeläinen International co-productions in Finland – preconditions for their acquirement and significance for film industry 40 pages + 2 appendices 20 August 2013
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Film and television
Specialisation option	Production
Instructor(s)	Essi Haukkamaa, Producer Annakaisa Sukura, Principal Lecturer
<p>This thesis studies how to acquire more international co-productions to Finland. The emphasis is on co-productions in which Finnish producer would play the role of minority or majority producer. This study shows co-productions' significance and necessity to Finnish film culture and industry. International co-productions aren't only economically significant source of income, but also in cultural perspective valuable for enlarging creative thinking in film industry.</p> <p>The study is mainly based on empiric research. Filmmakers and other significant people from the industry were interviewed for the thesis. Interviews were held between June and August 2013 face to face, by email or by phone. There is demand for this study because at this time there is very little written material of any kind on this subject.</p> <p>This thesis has six parts. After the introduction, it treats international co-productions' development during the years 2008-2013 and its meaning for Finnish film culture and industry. Third part goes through the present incentives that Finland can offer as a co-production country. Fourth part compares Canada and Finland as production countries with example case <i>Imaginaerum by Nightwish</i> (Solar Films Inc. 2012). Fifth part displays incentives that Finland should have in order to get more international co-productions. Summary sums up the results of this study and lists the essential factors in order to get more international co-productions to Finland.</p> <p>This thesis is written from producer's point of view.</p>	
Keywords	International, co-production, incentive, tax credit

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kv-tuotantojen kehitys Suomessa 2008-2013	2
2.1	Kansainväliset rahavirrat av-alalle 2010-2012	4
2.2	Suomen elokuvasäätiön kv-tukien kehitys	5
2.3	Kv-tuotantojen vaikutus elokuvakulttuuriin	6
2.4	Konkreettiset syyt kv-tuotannon tekemiseen	8
3	Nykyiset kannustimet Suomeen tulemiseksi	9
3.1	Muuttumattomat insentiivit	9
3.1.1	Olemassa olevat insentiivit	10
3.2	Muuttuvat insentiivit	10
3.2.1	Start to Finnish –hanke	11
3.2.2	Tuottajien uusi sukupolvi	13
3.2.3	Näyttelijöiden rooli kv-näkökulmasta	13
4	Kanada vs. Suomi yhteistuotantomaana	14
4.1	Case: Imaginaerum by Nightwish	15
4.2	Yhteistuotantomaiden valinta	16
4.3	Taloudelliset syyt yhteistuotannon toteuttamiseen	16
4.3.1	Canadian Tax Credit	17
4.3.2	Telefilm Canada	18
4.3.3	Québec Film and Television Council	19
4.4	Kanada ja Suomi vertailussa	19
4.5	Yhteenveto	20
5	Suomesta houkuttelevampi yhteistuotantomaa	21
5.1	Kannustinjärjestelmä	22
5.1.1	Suomelle sopiva kannustinmalli	24
5.1.2	Tuotantokannustimen hyödyt	26
5.1.3	Tuotantokannustimen haitat	27
5.2	Suomen elokuvasäätiön rooli kv-hankkeissa	28
5.2.1	Kv-verkostoitumisen tuki	28
5.2.2	Tukisummat ja -päätökset	29
5.2.3	Jatkuvuuden tukeminen	30
5.2.4	Golden Globe -tuki	30

5.3	Erikoisosaamisen ja kv-koulutuksen lisääminen	31
5.3.1	Elokuvatuotanto-opiskelijoiden kv-koulutus	31
5.4	Tuotantopalveluiden kehittäminen	33
5.5	Tapahtumat ja hankkeet	34
5.6	Persoonallisen sisällön tuottaminen	35
6	Loppupäätelmä	35
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelu – elokuvatuottajille yhteiset kysymykset	
	Liite 2. Haastattelu – Helle, Jukka: Imaginaerum by Nightwish	

1 Johdanto

Opinnäytetyö tutkii, kuinka Suomeen saataisiin lisää kansainvälisiä yhteistuotantoja (jäljempänä kv-tuotanto), joissa suomalainen tuottaja on mukana joko vähemmistö- tai enemmistötuottajana. Käsittelen tutkimuksessa nimenomaan yhteistuotantoja, en ns. tuotantopalveluihin pohjautuvia tuotantoja. Tutkimukseni perustuu empiiriseen tutkimukseen. Haastattelin elokuvateollisuuden tekijöitä työtäni varten: elokuvatuottajia, Suomen ja Lapin elokuvakomissioiden edustajia, Suomen elokuvaäätiön tuotantotoimittajaa, elokuvakriitikkoa, agenttia, VFX-suunnittelijaa/post-tuottajaa, pääkaupunkiseudun filmikomission ohjelmapäällikköä ja elokuva-alan opiskelijaa. Haastattelut tehtiin kesäkuu – elokuu 2013 välisenä aikana, joko kasvotusten, sähköpostin tai puhelimen välityksellä. Haasteellisen tutkimuksesta teki se, että aiheesta ei ole olemassa vielä kirjallista materiaalia tai muuta tutkimuksellista tietoa juurikaan. Tiedot kannustinjärjestelmästä, jota ollaan vasta kehittämässä Suomeen, ovat lähestulkoon ainoastaan Favex ry:n keräämien tietojen ja teettämien tutkimusten varassa. Muita tutkimuksen tietolähteitä ovat internet-sivustot, verkkodokumentit ja oma kokemukseni elokuva-alalta vuodesta 2009 alkaen. Oma kiinnostukseni kv-tuotantoja ja elokuvakulttuurimme kehittämistä kohtaan innoittivat tämän tutkimuksen tekemiseen.

Työn tavoite on antaa työkaluja suomalaisille elokuvateollisuuden tekijöille. Haluan tuoda esille, kuinka omaa toimintaa kehittämällä voidaan edistää kv-tuotantojen saamista Suomeen. Kv-tuotannot eivät sinänsä ole itseisarvo vaan näkisin asian mieluummin siltä kantilta, että saamalla kansainvälisiä tuotantoja enemmän Suomeen, voisimme kehittää elokuvakulttuuriamme ja tuotantojen toimintamalleja monikulttuurisemmaksi. ”*On hyvä välillä hengittää muuta ilmaa.*” (Fryckman, haastattelu 03.07.2013.). Kommentti kiteyttää minusta hyvin kansainvälisten tuotantojen merkityksen elokuvakulttuurillemme ja elokuvateollisuuden kehitykselle.

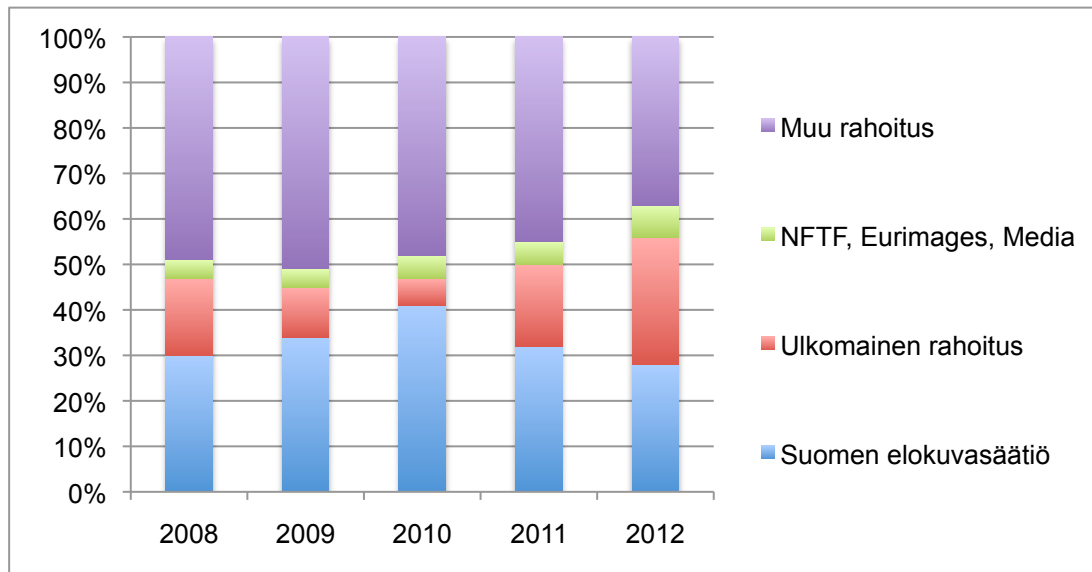
Suomen kilpailukyvyn parantamiseen kansainvälisillä markkinoilla tarvitaan erilaisten insentiivien luomista. Insentiivillä eli *kannustimella* tarkoitan asiaa, joka motivoi ulkomaisia tuottajia näkemään Suomen potentiaalisena yhteistuottajamaana. Suomella on tällä hetkellä olemassa kannustimia rajallisesti. Kansainvälisen kilpailutilanteen kiristymisen takia nykyiset kannustimme eivät riitä. Tässä opinnäytetyössä paneudun nimenomaan selvittämään, mitä insentiivejä Suomeen pitäisi saada ja minkälaisia toimintatapoja kehittää, jotta saisimme maahamme lisää kv-tuotantoja.

Haluan kiittää haastateltaviani heidän antamastaan ajasta ja kannustuksesta aiheuttani kohtaan. Erityiskiitoksen annan Petra Themanille, joka auttoi minut alkuun opinnäyte-työssäni. Lisäksi kiitän Suomen elokuvasäätiön Riina Liukkosta ja Marjo Pipistä sekä Favex ry:n Vera Ruokosta ja Olli Nurmista, jotka toimittivat minulle tarvitsemiani tilasto-tietoja. Työ on suunnattu elokuva-alan ammattilaisille, joilla on perustietämys alasta ja sanastosta. Työ on kirjoitettu tuottajan näkökulmasta.

2 Kv-tuotantojen kehitys Suomessa 2008-2013

Tarkastelujakso koostuu viidestä vuodesta (2008-2013), koska Favex ry on tehnyt selvityksiä kv-alan rahavirroista vasta vuodesta 2008 alkaen. Lisäksi oman näkemyk-seni mukaan vasta näiden vuosien aikana on kansainvälisten tuotantojen kiinnostavuus ja tekeminen lisääntynyt merkittävästi Suomessa. Suomen elokuvasäätiön (jäljempänä SES) julkisista Facts and Figures -tilastoista (Suomen elokuvasäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013.) tulee ilmi, kuinka kansainväliset yhteistuotannot ovat viime vuosina vahvistaneet paikkansa osana suomalaista elokuvakulttuuria. SES:n tilastoista ilmenee tuotantokustannusten keskimääräinen jakautuminen vuosittain. Kuviosta 1 (sivu 3) nähdään, kuinka tuotantokustannukset jakautuivat keskimääräisesti vuosien 2008-2012 aikana. *Muu rahoitus* kattaa seuraavat rahoittajatahot: muu kotimainen rahoitus, televi-sioyhtiö, levitysyhtiö ja tuotantoyhtiö. Elokvien keskimääräiset budjetit ovat olleet vuonna 2008 1,44 miljoonaa euroa, vuonna 2009 1,48 miljoonaa euroa, vuonna 2010 1,4 miljoonaa euroa, vuonna 2011 1,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2012 1,35 miljoonaa euroa. Vuonna 2011 on ollut isoimmat budjetit keskimääräisesti ja vuonna 2012 vas-taavasti pienimmät, vuosien 2008-2012 aikana. (Suomen elokuvasäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013.)

Vuosien 2008 – 2012 välisenä aikana ulkomaisen rahoituksen osuus oli suurin vuonna 2012 kattaen 28% kokonaiskustannuksista. Kuviosta 1 voi huomata kuinka SES:n osuus muuttuu suhteessa ulkomaisen rahoituksen osuuteen: ulkomaisen rahoituksen kasvaessa SES:n osuus pienenee, ja päinvastoin. Kuvio 1 kielii kotimaisen rahoituksen pienuudesta ja tarpeesta tehdä elokuvia, jotka tarvitsevat visuaaliselta ilmeeltään ja sisällöltään suurempia taloudellisia resursseja toteutuakseen.

Kuvio 1. Tuotantokustannusten keskimääräinen jakautuminen 2008-2012. (Suomen elokuväsäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013.)

Suomen elokuväsäätiö jakaa tuotantokustannuksien kattamiseen tarkoitettujen tukien lisäksi kulttuuriviennin tukea. Kulttuuriviennin tuen kokonaismäärä on kasvanut tasaisesti viimeisen viiden vuoden aikana. Yhteistuotantoja on vuosien 2008-2012 aikana ollut kahdeksasta kolmeentoista kappaletta vuosittain. Poikkeuksetta vähemmistöosuudella on tehty 1-2 elokuvaa enemmän suhteessa enemmistöosuudella tehtyihin tuotantoihin. Yhteistuotantojen määrä ei ole noussut suhteessa kaikkiin tuotantotukea saaneisiin pitkien elokuvien määrään. Nämä tiedot perustuvat SES:n myöntämien tuotantotukien vuositilastoihin. (Suomen elokuväsäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013.) Tuottajien haastattelut (Liite 1) toivat ilmi, että yhteistuotantojen määrä on lisääntynyt vuosien aikana ja usealla oli tälläkin hetkellä ainakin yksi yhteistuotanto joko kehittely-, esituotanto-, tuotanto- tai jälkituotantovaiheessa.

Kansainväliset yhteistuotannot koetaan tärkeäksi osaksi suomalaista elokuvakulttuurin kehittymistä. Haastattelujen perusteella kv-tuotantojen tärkein anti nähdään siinä, mitä ne voivat tuoda mukanaan Suomen elokuvateollisuudelle: kehitystä infrastruktuuriin, monipuolista ajattelua tuotantomalleihin, uusien vaikutteiden ja näkökulmien saamista yleisesti elokuvan tekemiseen. Lisäksi kansainväliset tuotannot tuovat elokuvakulttuurille uudenlaista, monipuolisempaa sisältöä, uusia näkökulmia sekä rohkeutta toteuttaa perusdraamasta irti olevia ideoita. Kv-tuotantoa ei siis nähdä vain taloudellisesti merkityksellisenä tekijänä, vaan myös kehittymisen kannalta oleellisena vaikuttajana elokuvateollisuudellemme ja -kulttuurillemme.

2.1 Kansainväliset rahavirrat av-alalle 2010-2012

Favex ry on teettänyt selvityksen ”Kansainväliset rahavirrat Suomen audiovisuaaliselle alalle” vuodesta 2010 alkaen. Uusin selvitys julkistettiin elokuussa 2013.

Selvityksen tarkoitus on kartoittaa Suomen audiovisuaalisen alan tuotanto- ja tuotantopalveluyritysten (pois lukien peliteollisuus ja TV-kanavien inhouse-tuotannot) kansainvälisen toiminnan laajuutta ja vuosittaista kasvua. Tulosten avulla voidaan nähdä, kuinka Suomen audiovisuaalinen ala kehittyy, ja seurata niitä tekijöitä, jotka kehitykseen vaikuttavat. Alan kansainvälisistä tuloista ja rahoituksesta on olemassa verrattain vähän vertailukelpoista aiempaa dataa, mitä paikkaamaan tämä tutkimus on suunniteltu. Tutkimus toteutettiin tänä vuonna (2013) neljännen kerran.

Selvityksen pohjana on huhti-kesäkuussa 2013 toteutettu kysely kansainvälisistä rahavirroista audiovisuaaliselle alalle. Kyselyn toteuttaja on audiovisuaalisen alan vientijärjestö Favex ry, jonka perustoimintaa rahoittavat työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä alan yritykset. (Theman 2013, 4.)

Kysely osoitti, että av-alan tulot (sis. kv-myynti ja palvelumyynti) ja rahoitus olivat vuonna 2012 27,3 miljoonaa euroa. Vastaava summa vuonna 2011 oli 44 miljoonaa euroa. Vuonna 2010 noin 36 miljoonaa euroa ja vuonna 2009 12 miljoonaa euroa. Tänä vuonna (2013) kyselyyn vastasi 70 yritystä, kun vastaavasti viime vuonna (2012) vastaajia oli 87. Puuttuvien yritysten tiedot näkyvät tämän vuoden tilastoissa tulojen ja rahoituksen laskuna. (Theman 2013, 8.)

Suurin rahoituksen ja tulojen lähde av-alalle oli vuonna 2012 elokuvien yksityiset investoinnit (8,6 miljoonaa euroa). Toiseksi suurin lähde oli elokuvien julkinen tuki ulkomailta (5,9 miljoonaa euroa), joka käsittää myös tuotantokannustimet. Kolmanneksi ylsi elokuvien kansainväliset levitystulot (3,4 miljoonaa euroa) ja neljänneksi palvelumyynti ulkomaalaisille (2,9 miljoonaa euroa). Suurimmat myyntitulot alalle tulivat elokuvien levityksestä (3,4 miljoonaa euroa). (Theman 2013, 9.) Vuonna 2011 ykköspaikkaa tulonlähteenä piti elokuvien ennakkomyynnit eli levityssopimukset (6,4 miljoonaa euroa) (Theman 2012c, 10). Vuonna 2012 ennakkomyynti laski 1,8 miljoonaan euroon.

Tutkimukseen osallistuneiden yritysten liikevaihdosta kansainvälisten tulojen ja rahoituksen summa muodosti noin 21 prosenttia, kun taas vuoden 2010 tulos oli 28%. Kansainvälisen rahoituksen osuus oli laskenut vuonna 2012 noin kahdella miljoonalla 16 miljoonaan euroon. Laskua oli myös nähtävissä myös kansainvälisissä myyntituloissa (mukaan lukien elokuvien ja TV-sarjojen ennakkomyynnit sekä palvelumyynnit), jotka olivat yhteensä 10,5 miljoonaa euroa. Vastaavat summat vuonna 2011 olivat 17,95 miljoonaa euroa (rahoitus) ja 25,8 miljoonaa euroa (myyntitulot). Palvelumyynnit generoivat vuonna 2012 2,9 miljoonaa euroa tuloa, mikä tarkoittaa noin puolen miljoonan nousua vuodesta 2011. Vaikka palvelumyynnit tulot olivatkin kasvaneet vuodesta 2011, on selvää, että tuotantokan-

nustimien puute vaikuttaa maamme kilpailukykyyn palveluiden tarjoajana kansainvälisesti. (Theman 2013, 8.)

Selvityksen mukaan vuosi 2012 on ollut huonompi kuin sitä edellinen vuosi 2011. Saadaksemme rahavirrat nousuun voisi yksi tekijä olla kannustinjärjestelmän rantauttaminen Suomeen. Tilastot osoittavat, että kansainväliset markkinat tuovat rahaa Suomeen, joten parantamalla kilpailukykyämme elokuva-alalla saisimme myös taloudellisesti tuottavampaa toimintaa aikaiseksi.

2.2 Suomen elokuvasäätiön kv-tukien kehitys

Suomen elokuvasäätiö on jakanut vuodesta 2010 alkaen kulttuuriviennin tukea kolmessa eri kategoriassa: hanke-, kopio- ja matkatukena. Lisäksi on olemassa kulttuuriviennin muu tuki. Ennen vuotta 2010 tuki oli yleisnimeiltään ”kansainvälinen toiminta”, jota ei spesifimmin eritelty tilastoihin. Alla on tarkempi selvitys mihin nykyiset SES:n kulttuuriviennin tukimuodot on suunnattu:

Kulttuuriviennin matkatuki

Matka-avustusta voidaan myöntää elokuvan tekijälle tai tuotantoyhtiölle matkakustannuksiin kansainväliseen elokuvatapahtumaan, jonka kilpailusarjassa tai muussa ohjelmistossa tekijän tai tuotantoyhtiön elokuva esitetään. Periaatteena on, että kutsun esittänyt festivaali tai muu elokuvatapahtuma vastaa kutsutun majoituskuluista. Tuki maksetaan selvitystä vastaan myönteisen tukipäätöksen jälkeen.

Kulttuuriviennin kopion, esittelymateriaalin ja tiedottamisen tuki

Kulttuuriviennin kopion valmistustukea voidaan myöntää kotimaisen elokuvan tuottajalle esityskopion valmistuskustannuksiin sekä elokuvaa esittelevän materiaalin valmistamiseen. Kopiotukea voidaan myöntää myös muihin kuluihin, jotka aiheutuvat elokuvan ensiesityksestä merkittäväällä kansainvälisellä elokuvafestivaalilla tai muussa kulttuurivientiä edistävässä tapahtumassa. Tuki maksetaan selvitystä vastaan myönteisen tukipäätöksen jälkeen.

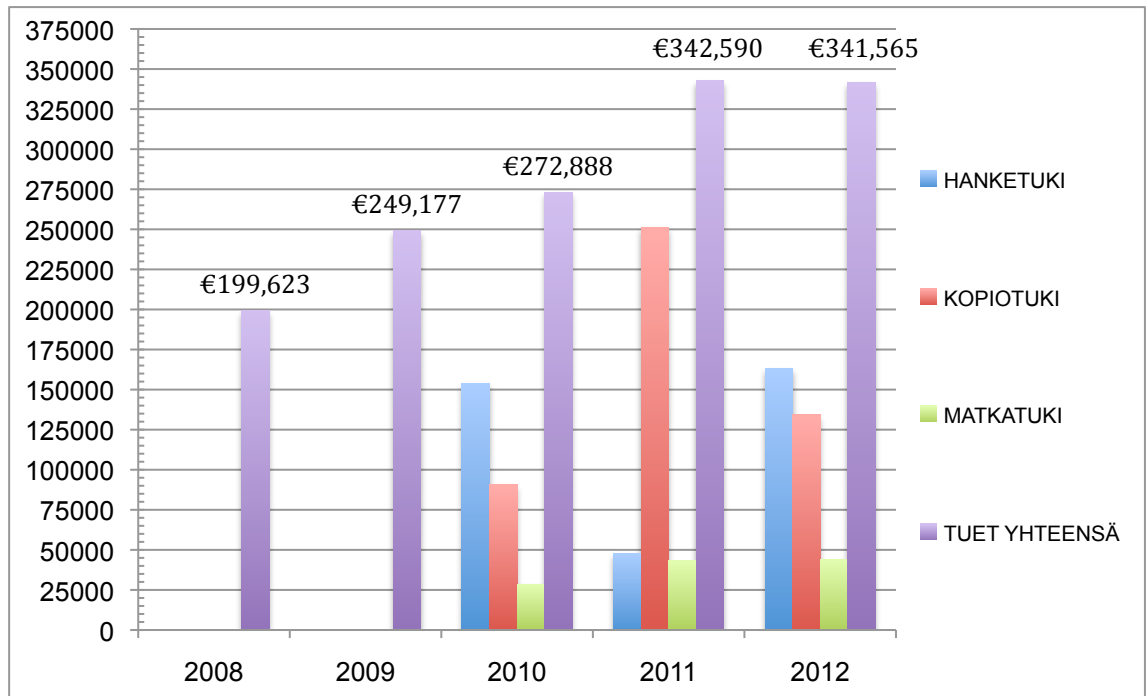
Kulttuuriviennin hanketuki

Hanketuen tavoitteena on edistää suomalaisen elokuvan kulttuuriviennin uusia toimintatapoja. Kulttuuriviennin hanketukea voidaan myöntää tuotantoyhtiölle, elokuvan kansainvälisten levitysoikeuksien haltijalle, tekijälle tai tekijäryhmälle suomalaisen elokuvan (valmistuneen tai valmistumassa olevan) vientiä edistäviin hankkeisiin. Tukea voidaan myöntää enintään 50 % hankkeen kokonaiskustannuksista, ja hankkeen loppuosan rahoituksen on oltava muuta kuin julkista tukea.

Kulttuuriviennin muu tuki

Kulttuuriviennin tukea voidaan myöntää perustelluista syistä myös kohteisiin, jotka uudistavat merkittäväällä tavalla suomalaisen elokuvataiteen tunnetuksi tekemistä kansainvälisesti. Tukea voidaan myös ulkomaisia yhteistyö-kumppaneita, mikäli niiden suunnitelmat suomalaisen elokuvan tunnetuksi tekemisestä ovat hyvin perusteltuja ja ammattimaisia. (Suomen elokuvasäätiö 2013b.)

Alla olevassa taulukossa on eritelty vuosien 2008-2012 SES:n myöntämät kulttuuriviennin tuet. Taulukosta tulee ilmi jaetun kv-tuen yhteismäärä, mutta ei tukimuotokohtaisia summia.

Kuvio 2. Suomen elokuväsäätiön myöntämä kulttuuriviennin tuki vuosina 2008-2012. (Suomen elokuväsäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013.)

Taulukko antaa ymmärtää, että kv-toiminta on lisääntynyt Suomessa, jos se on verrannollinen myönnetyn kv-tuen yhteismäärään. Tuen myöntämisen määrät tukimuotojen välillä vaihtelevat suurissakin määrin vuosittain, mutta selkeästi kopiotukena myönnetään eniten avustuksia ja vähiten matkatukena.

2.3 Kv-tuotantojen vaikutus elokuvakulttuuriin

Kv-tuotantojen lisääntyminen Suomessa ei näy pelkästään numeroina kansantaloudessa, vaan mahdollisuutena kehittää elokuvia kokonaisvaltaisesti taloudellisten resurssien kasvaessa. *“Kansainväliset tuotannot avartavat näkemystä elokuvan tekemisestä.”* (Jokiranta, haastattelu 03.07.2013). Haastattelujen perusteella kv-tuotantojen vaikutukset Suomeen ovat monitahoiset; osaaminen lisääntyy ja kehittyy, kansainvälinen kontaktiverkosto kasvaa, elokuvien levitys laajenee, uudet vaikutteet ja tekijät täydentävät suomalaista elokuvan tekemistä, opitaan uusia tehokkaampia tuotantotapoja

ja saadaan rakentavaa palautetta Suomen ulkopuolelta. Elokuvakriitikko Kalle Kinnunen näkee suomalaisen elokuvakulttuurin tämän hetkisen tilanteen seuraavasti:

Suomalainen elokuva on monipuolistunut aiemmasta merkittävästi ja se osaltaan johtaa laajempaan kokonaisyleisöön: erilaisia aiheita ja lajityyppejä erilaisille katsojille. Tilanne ei kuitenkaan ole vielä läheskään sellainen kuin vaikkapa samankokoisissa Tanskassa ja Norjassa. Suomalaisen elokuvan haasteena ovat tietyt vankat taloudelliset reunaehdot: yhdistelmällä elokuväsäätiön tuki + televisiokanava ja levittäjän osuus ei kerry yli 1,5 miljoonan rahoitusta, ja jotta edes se saataisiin takaisin ja päästäisiin voiton puolelle, katsojamäärän pitäisi nousta yli 150 000, mikä tarkoittaa varovaisuutta aihevalinnoissa ja "pienimmän yhteisen nimittäjän" etsimistä. Se tekee suomalaisesta elokuvakulttuurista kokonaisuutena edelleen hieman ennalta-arvattavaa. Irriotot ovat harvassa. (Kinnunen, haastattelu 18.06.2013.)

Kv-yhteistuotannoilla on suuremmat mahdollisuudet päästä levitykseen ulkomaille ja saada kosketuspintaa myös kielirajojen ulkopuolella. Suomalainen perusdraama suomen kielellä toteutettuna on lähes poikkeuksetta suunnattu vain kotimaisille markkinoille eikä siinä ole mitään väärää, mutta suomalainen elokuvakulttuuri ei voi perustua kokonaan tällaisille elokuville. On tärkeää säilyttää suomalainen kulttuuri ja identiteetti elokuvissa, mutta se voidaan tehdä myös kansainvälisellä tasolla.

Kv-tuotantojen lisääntyminen ei tarkoita tarinoiden muuttumista vähemmän suomalaisiksi, päinvastoin. Napapiirin sankarien ja Rare Exportsin kaltaisten kv-tuotantojen aihepiirit ovat nimenomaan mitä suomalaisempia. Käsikirjoittamisessa kv-tuotantojen riski olisi se, että rahoittajien määrän kasvaessa liian moni taho jättää jälkensä tekstiin. Kovin suuri ongelma tämä ei ole. (Kinnunen, haastattelu 18.06.2013.)

Tällä hetkellä Suomen uraa uurtavimmat elokuvat kansainvälisestä näkökulmasta ovat Kalle Kinnusen mukaan *Iron Sky*, *Rare Exports*, *Napapiirin sankarit*, *Muukalainen* ja *Le Havre*.

Iron Sky näytti, että suomalainen tuotanto voi nousta Saksassa hitiksi ja ylittää ilmeellään kaikki kansallisten puitteiden rajat: se on onnistunut lajityyppituote.

Rare Exports kirjaimellisesti vei Jalmari Helanderin Hollywood-tason tekijäksi, ja hänen seuraava elokuvansa *Big Game* näyttää, voiko liki Hollywood-tason tuotantotyylä tuoda suomalaiselokuvaan.

Napapiirin sankarit on kiertänyt kymmeniä festivaaleja ja sitä yritettiin esimerkiksi Ranskassa lanseerata liki valtavihakomediaksi kohtuullisen suurelle yleisölle.

Muukalainen oli näyte hyvin persoonallisesta monikansallisesta tuotannosta, jossa voitiin välttää kaikki katsojasegmenttien nuoleskelu - ja elokuva pääsi Venetsian festivaaleille ohjelmistoon tiukan artistisen seulan läpi.

Le Havre on elokuva, joka onnistuneesti juurtuu sekä suomalaiseen että ranskalaiseen kulttuuriin ja toimii kuitenkin yleismaailmallisesti. (Kinnunen, haastattelu 18.06.2013.)

Tuottaja Jesse Fryckman (haastattelu 03.07.2013) toteaa: ”*Valitset vain elokuvat jotka siihen (kotimaisen rahoituksen määrään) taipuvat.*” Lause viittaa juuri samaan asiaan, jota monet muutkin haastateltavat ovat päivitelleet – kotimaisella rahoituksella toteutettavat elokuvat ovat jo sisällöltään heti rajalliset. Tuottajien motivaatio hankkeiden kehittelyyn voi siis jo heti alkuvaiheessa tyssätä siihen, että he eivät uskalla ottaa riskiä, ja toteuttaa hanketta, joka edellyttäisi kansainvälistä yhteistuotantoa. Tämä taas hidastaa elokuvakulttuurimme kehitystä, jos aina joudutaan tyytymään elokuvien tekoon, jotka ovat budjetiltaan maksimissaan 1,5 miljoonaa euroa.

2.4 Konkreettiset syyt kv-tuotannon tekemiseen

Ymmärtääksemme kokonais kuvan kv-tuotantojen merkityksestä minusta on oleellista tiedostaa syyt miksi tuottajat toteuttavat kansainvälisiä yhteistuotantoja eivätkä rahoita elokuviaan ainoastaan kotimaisella rahoituksella. Usean tuottajan kohdalla tuli ilmi, että he mieluummin tekisivät tuotannot kotimaisella rahoituksella ja resursseilla kuin toteuttaisivat tuotantoja kv-rahoituksella, jos se olisi vain mahdollista.

Syitä miksi tuottajat tekevät kansainvälisiä tuotantoja on useita ja tapauskohtaisia. Merkittävimmät ja yleisimmät syyt yhteistuotantoon ryhtymiseen ovat budjetti ja tarinan tapahtumapaikka. Budjetin kasvaessa 1,5 miljoonasta eurosta ylöspäin rahoituksen saaminen kotimaisilta tahoilta vaikeutuu lähestulkoon mahdottomaksi. Rahoituksen niukkuuden takia ilmaisua joudutaan usein elokuvissa rajaamaan, mikä näkyy konkreettisesti kuvauspäivien minimiin vedetyssä määrässä. Suomen elokuväsäätiön tukisäännöissä lukee, että he myöntävät maksimissaan tuotantotukea 50% suhteessa elokuvan kokonaistuotantokustannuksiin nähden (Suomen elokuväsäätiö 2013c). Tutkimus näyttää olevan maksimissaan 800 000 euroa, jos tutkii Suomen elokuväsäätiön tuotantotukipäätöksiä vuosien 2008-2012 väliltä (Suomen elokuväsäätiö 2009; 2010; 2011; 2012; 2013). Huomattavaa on, että epookkeja isossa mittakaavassa ei ole ollut varaa tehdä vuosikausiin *Puhdistus* -elokuvaa (Solar Films Inc, 2012) lukuun ottamatta. Tosin *Puhdistus*kin oli yhteistuotanto eikä pelkästään kotimaisella rahoituksella tuotettu elokuva.

Toiseksi merkittävimmäksi syyksi koettiin tarinan tapahtumapaikka. Jos elokuvan tarina sijoittuu esimerkiksi Aasiaan, Etelä-Eurooppaan tai Etelä-Amerikkaan, niin on selvää, että sitä ei voida lavastaa Suomeen, vaan se pitää kuvata kyseisessä maassa tai sel-

laisessa maassa, joka vastaa parhaiten tarinassa esiintyvää paikkaa. Tarinan tapahtumapaikan lisäksi itse tarinan sisältö ja potentiaalinen kiinnostus tarinaan rajojen ulkopuolella kannustavat yhteistuotannon tekemiseen. Levityksen lisääntyminen laajemmalle alueelle koettiin myös tärkeäksi tekijäksi ryhtyä yhteistuotantoon, vaikka yhteistuotanto ei sinänsä takaa levityksen menestystä katsojamäärissä.

Näiden konkreettisten tuotannollisten tekijöiden lisäksi tuottajien oma aktiivisuus ja intohimo kansainvälisiä tuotantoja kohtaan ovat kasvaneet vuosien saatossa. Tarve toteuttaa tuotantoja kv-tuotantona tulee yleensä heti alussa ilmi käsikirjoitusidean tai valmiin käsikirjoituksen yhteydessä. Tuottajat ilmaisivat haastatteluissa selkeästi, että jos ei ole kuitenkaan pätevää syytä tehdä elokuvaa kv-tuotantona, niin siihen ei lähdetä. Kv-tuotannot koetaan raskaiksi ja aikaa vieviksi, joten kv-yhteistyöstä saatavan hyödyn tulee olla merkittävä, jos siihen ryhdytään.

3 Nykyiset kannustimet Suomeen tulemiseksi

Suomessa on tällä hetkellä kannustimia eli insentiivejä, jotka jaan kahteen kategoriaan: muuttuviin ja muuttumattomiin insentiiveihin. Muuttuvat insentiivit ovat sellaisia, joita voimme itse kehittää ja muokata tarpeen mukaan. Tällaisia ovat esimerkiksi erikoisosaaminen ja kielitaito. Muuttumattomat insentiivit ovat sellaisia, joihin emme voi itse vaikuttaa, kuten esimerkiksi Suomen maantieteellinen sijainti ja ilmasto. Jaan kannustimet näihin kahteen kategoriaan, koska on tärkeää tunnistaa mitä olemassa olevia kannustimia voimme jo hyödyntää ja mitä meidän taas tulisi kehittää resurssiemme mukaan.

3.1 Muuttumattomat insentiivit

Suomesta löytyy kannustimia kansainvälisille tuotannoille, mutta osa niistä on muuttumattomia, sellaisia joihin emme voi vaikuttaa, mutta voimme kuitenkin hyödyntää kilpailutilanteessa. Muuttumattomia kannustimia ovat muun muassa maantieteellinen sijainti, ilmasto, vuodenajat, luonnonolosuhteet (Lappi vs. pääkaupunkiseutu), valo-olosuhteet (kesän valo vs. talven pimeys), lumi, jää, historia ja kulttuuriperinne.

3.1.1 Olemassa olevat insentiivit

Maantieteellisen sijaintimme ja ilmastomme etuja ovat muun muassa se, että meillä ei ole maanjäristyksiä, pyörremyrskyjä ja tulivuoria, jotka voisivat aiheuttaa ongelmia tuotannon suhteen. Ilmaston lämpeneminen voi tulevaisuudessa vaikuttaa näihin ns. muuttumattomiin kannustimiin, mutta tällä hetkellä nämä luonnonilmiöt eivät ole ajankohtaisia. Luonnon monimuotoisuuden suhteen olemme rikas maa. Meiltä löytyy monipuolinen tarjonta aina lehtimetsästä Lapin aroihin.

Suomen elokuvakomissio markkinoi Suomea kuvauspaikaksi elokuva-alan kansainvälisillä festivaaleilla ja marketeilla. Markkinointi kohdistuu pääosin Eurooppaan, jonka pääkohdemaiksi on mainittu Ranska, Saksa ja Iso-Britannia. Eurooppalaisesta näkökulmasta tärkeimmät tapahtumat ovat Cannesin ja Berliinin elokuvafestivaalien marketit. Lisäksi Suomen elokuvakomissio on mukana Skandinaavien yhteisellä ständillä Los Angelesissa järjestettävässä ”Location Show” -tapahtumassa, joka on ns. lokatiomarkkinat, jossa esitellään eri maita ja kaupunkeja kuvauspaikkoina. Yhdysvalloissa ollaan kiinnostuneita myös Suomesta, mutta eritoten verohelpotusten puuttuminen karsii kiinnostusta maantieteellisen etäisyyden lisäksi. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.)

Suomen Lappia pidetään eksoottisena kuvauspaikkana ja sinne onkin moni kv-tuotanto päätynyt kuvaamaan niin pitkiä teatteri- kuin mainoselokuviakin. Lapin lisäksi saaristoa markkinoidaan nykyään yhtenä kuvauspaikkana. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.) Kesän valo-olosuhteet tarjoavat mahdollisuuden tehdä pidempää kuvauspäivää emmekä ole ns. kellosta riippuvaisia. Muuttumattomia kannustimia emme voi muuttaa haluamallamme tavalla, mutta voimme ylläpitää näitä ja arvostaa niiden vetovoimaa.

3.2 Muuttuvat insentiivit

Tällä hetkellä asiat, jotka koetaan houkutteleviksi motiiveiksi tulla Suomeen tekemään kv-tuotantoa ovat: suomalaisten erinomainen kielitaito, tekninen osaaminen, suomalaisen työntekijän hyvä maine maailmalla, kuvauksen helppous byrokratian vähyyden takia, hyvä tieverkosto, toimiva infrastruktuuri, turvallisuustekijät, suomalaisen työntekijän ja eri tahojen luotettavuus sekä suomalainen tehokkuus, joka näkyy taloudellisena säästönä tuotannoissa. Suomalaisessa työryhmässä ja -kulttuurissa ei ole ehdotonta rooli- ja tittelisidonnaista työskentelytapaa eli tarvittaessa työryhmänjäsenet joustavat

omassa työnkuvassaan. Tämä tuo tehokkuutta työryhmän toimintaan niin ajallisesti kuin taloudellisestikin. Suomessa jo kuvanneet tuotantoyhtiöt tietävät tehokkuudesta syntyvän taloudellisen hyödyn, mutta haasteena on todentaa tämä uusille tuotantoyhtiöille ja maille, jotka olisivat kiinnostuneet tulla Suomeen kuvaamaan. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.)

Maailmalle voidaan lähteä myös talentti-vetovoimaisella näkökulmalla. Muun muassa ohjaajat, tuottajat ja näyttelijät ovat talenteja, joilla voidaan herättää kiinnostusta maailmalla suomalaisia yhteistuotantoja kohtaan. Tällä hetkellä mielenkiintoa herättävät maailmalla esimerkiksi elokuvaohjaajat Timo Vuorensola (*Iron Sky*, 2012) ja Jalmari Helander (*Rare Exports*, 2010).

3.2.1 Start to Finnish –hanke

Toukokuussa 2013 Cannesissa lanseerattiin Start to Finnish -hanke (jäljempänä S2F). S2F on suomalaisen elokuvatuotantoyhtiö Bronson Club Oy:n ja yhdysvaltalaisen Uncorked Productionsin yhteishanke, jolla viedään maailmalle suomalaisia tuotantoja ja uutta lupaavaa tekijäsukupolvea. Hanketta vetävät tuottajat Jesse Fryckman ja Andrew D. Corkin. Näistä jälkimmäinen toimii Yhdysvaltojen päässä mahdollistaen siellä tapahtuvat asiat ja tuotantojen rahoituksen järjestämisen. (Fryckman, haastattelu 03.07.2013.) Hankkeen tarkoitus on tuottaa kansainvälisesti kiinnostavia englanninkielisiä elokuvia, joissa on suomalainen elokuvaohjaaja mukana. Lahjakkaita ja lupaavia ohjaajia on valittu kuusi hankkeeseen mukaan. Tuottajat markkinoivat muitakin lahjakkuuksia kuin vain ohjaajia, tuotantokohtaisten tarpeiden mukaan. Lisäksi hanke toimii auttavana ja ohjaavana linkkinä amerikkalaisille tuotantoyhtiöille, jotka ovat kiinnostuneita Suomessa kuvaamisesta. (Corkin & Fryckman 2013, 2.) Samalla periaatteella toimiva hanke on myös Tanskassa toiminnassa, mutta se eroaa S2F-hankkeesta niin, että molemmat tuottajat toimivat New Yorkista käsin (Fryckman, haastattelu 03.07.2013).

Fryckmanin (haastattelu 03.07.2013) mukaan ”*Suomen kieli ei kiinnosta maailmalla sen pienen kielialueen vuoksi, joten elokuvat tulee toteuttaa englanninkielisinä, jos ne haluaa saada kansainvälisille markkinoille.*” Tätä samaa asiaa pohti myös moni muukin tuottaja haastattelun yhteydessä. Toinen iso asia Fryckmanin mukaan on elokuvien castaus, joka vaikuttaa elokuvien kiinnostavuuteen maailmalla (Fryckman, haastattelu 03.07.2013).

Fryckman käy Corkinin kanssa läpi isot agenttifirmat ja he valitsevat yhden kumppanin Euroopan alueelta, yhden Yhdysvalloista ja yhden Pohjoismaista. Näin he saavat myyntiyhtiön edustajan jokaiselle mantereelle. Hanke ei edellytä ja velvoita ohjaajia tekemään tuotantoja, vaan se velvoittaa ainoastaan tuottajia viemään tätä hanketta eteenpäin ja tarjoamaan erilaisia hankkeita ohjaajille.

Se on kuin veteen piirretty viiva agentin ja tämän hankkeen välillä, koska me (Fryckman ja Corkin) tehdään paljon juttuja mitä agentti tekisi. Me scoutataan hankkeita ja me yritetään jopa paketoita niille ne. Tämän tekee hyväksi se, että me oikeasti tunnetaan heidät (ohjaajat) ja meidän keskusteluyhteys heihin on paljon lähempi. Me oikeasti tiedämme mitä he haluaisivat tehdä. Ja kun joka tapauksessa ohjaaja tarvitsee tuottajan leffalleen, niin he saavat sen oman maansa kaverin, sen jonka kanssa he voivat jutella suomea. Tässä tapauksessa (verratuna agenttifirmaan) hanketta vetävillä tuottajilla on yhtä suuri nälkä päästä tekemään tuotantoja kuin ohjaajillakin. (Fryckman, haastattelu 03.07.2013.)

Tärkein syy hankkeen perustamiselle oli se, että näin suomalaiset tuottajat sekä ohjaajat näkevät minkälaista on tehdä tuotantoja Yhdysvalloissa.

Hanke on hyvä tapa tuoda jotain uutta meidän markkinoille maailmaa nähneenä. Suhteessa alan mediaan tällaiset hankkeet tekevät suomalaisista mielenkiintoisia. (Fryckman, haastattelu 03.07.2013.)

S2F-hankkeen kautta tulevien tuotantojen suhteen Fryckman toivoo olevansa enemmistötuottajan roolissa.

Suomi olisi päätuottajan asemassa tuotannoissa, sillä kyseessä ovat kuitenkin suomalaiset tuotannot. Ainakin indie-elokuvissa, jotka ovat tällä hetkellä pääosin tähtäimessä. Ison budjetin studioelokuvat olisivat kuitenkin jo eri asia rahoituksen tiimoilta.

Suomesta rahoituksen hankkiminen itse hankkeelle on ollut vielä ainakin hankalaa, mutta uskoa tuntuu löytyvän. Projektikohtaisista rahoituksista tiedämme myöhemmin. (Fryckman, haastattelu 03.07.2013.)

S2F on yksi kärkiprojekti Favex ry:n, Music Finlandin ja Design Forum Finlandin New Cut! -vientihanketta. New Cut! -hankkeen projektipäällikkönä toimii Atte Laurila.

Valitut kärkiprojektit seulottiin valtavasta määrästä yhteydenottoja ja ehdotuksia. Valintakriteereinä olivat paitsi sisällölliset arvot myös se, miten taustayhtiö on valmis ja kykenevä panostamaan projektiensa eteenpäin viemiseen. Projektien vieminen maaliin vaatii aikaa, rahaa ja panostamista yhteistyöhön. (Laurila 2013.)

S2F saa New Cut!-n kautta ns. vientitukea, mutta Fryckmanin ja Corkinin oma aktiivisuus ja taloudellinen panos ovat kuitenkin mahdollistaneet hankkeen olemassaolon ja kärkiprojektiksi pääsemisen.

3.2.2 Tuottajien uusi sukupolvi

Tällä hetkellä suomessa on syntymässä uudenlainen tuottajakulttuuri, jota voisi kutsua uudeksi sukupolveksi, joka ajattelee ns. "out of the box". Uusia, hulluja ideoita kehitetään ja niillä hankitaan yhteistuottajia maailmalta. Hyvänä esimerkkinä on Tero Kaukoma, joka lähti kuunatsien kanssa hakemaan rahoitusta toiselta puolelta maailmaa. Näkisin, että Kaukoma on omalla rohkeudellaan osoittanut muille tuottajille, että kaikki on mahdollista, kun vain uskoo ideaansa ja ei luovuta. Kaukomaan lisäksi Petri Jokiranta on osoittanut olevansa aktiivinen kv-tuotantojen tekijä ja vievänsä Suomea maailmalle omien omintakeisten ideoidensa kanssa. Uusin Jokirannan elokuvahanke on *Big Game*, jossa saatiin elokuvan yhteen päärooliin kuuluisa amerikkalainen näyttelijä Samuel L. Jackson.

3.2.3 Näyttelijöiden rooli kv-näkökulmasta

Suomalaisten näyttelijöiden rooli kansainvälisellä elokuvakentällä on vielä suhteellisen vähäistä. Kukaan ei tule täältä hakemaan maailmalle, vaan näyttelijän itse tai hänen agenttinsa on mentävä ja tehtävä näyttelijä tunnetuksi ulkomaisten tekijöiden silmissä. Suomalainen agentti Sanna Vuori Agency Unreal -yrityksestä on aktiivisesti tehnyt jo kolme vuotta töitä pitkin maailmaa saadakseen suomalaisia näyttelijöitä ulkomaisten tekijöiden tietoisuuteen. Vuoren mukaan (haastattelu 18.06.2013), kv-tuotannot, joissa on mukana suomalainen tuottaja lisäävät suomalaisten näyttelijöiden mahdollisuuksia saada rooli kyseisestä elokuvasta. Vuori listaa tekijät, jotka tällä hetkellä tekevät suomalaiset näyttelijät kiinnostaviksi amerikkalaisten näkökulmasta:

- Korkea koulutustaso: Suomessa opiskellaan näyttelemistä 4-5 vuotta korkeakoulutasolla.
- Skandinaavisuus: amerikkalaisten näkökulmasta olemme eksoottista kansaa, Tanskan ja Ruotsin ohella.
- Kielitaito: näyttelijältä odotetaan hyvää kielitaitoa ja jos osaa vähintään kolme kieltä, niin sitä pidetään erittäin hyvänä asiana.
- Ulkonäkö: eksoottinen ulkonäkö on plussaa.

Ei riitä että näyttelijä on lahjakas ja kaunis/komea, pitää olla myös mielenkiintoinen persoona ja jos kv-uraa havittelee, niin sitä pitää haluta ihan tosissaan ja siihen pitää olla valmis panostamaan. On paljon rooleja ei-amerikkalaisille tai ei-

briteille, jolloin aksentti on ihan ok. Mutta jos haluaa panostaa ja opetella jenkkiaksentin, niin saman tien on paljon enemmän rooleja tarjolla. (Vuori, haastattelu 18.06.2013.)

Suomessa tällä hetkellä koko agenttikulttuuri on todella vähäistä. Sen sijaan ulkomailla se on päinvastoin.

Näyttelijää ei oteta tosissaan ellei hänellä ole agenttia. Paras tilanne suomalaiselle näyttelijälle on, jos saan hänelle ulkomaan agentin/managerin. Vaikka minulla on hyvät kontaktit ja saan paljon käsikirjoituksia ulkomailta, niin on tietysti aina parempi, jos tiimissä on mukana myös ulkomaan agentti/manageri, joka kuitenkin ihan eri tavalla on päivittäisessä yhteydessä studioihin, tuottajiin ja castaajiin. (Vuori, haastattelu 18.06.2013.)

Näyttelijöiden rooli tällä hetkellä ei ole suuri kv-tuotantojen hankkimisen näkökulmasta. Toisaalta näyttelijät ovat yksi näkyvin tekijä elokuvissa, joten ei tule väheksyä heidän merkitystään myös mahdollisena valttikorttina kv-kentällä.

4 Kanada vs. Suomi yhteistuotantomaana

Vertailen seuraavaksi Kanadaa ja Suomea yhteistuotantomaina. Käytän esimerkkielokuvana suomalaisen Solar Films Inc:n tuotantoa *Imaginaerum by Nightwish* (2012), jonka toista suomalaista tuottajaa Jukka Hellettä haastattelin (Liite 2) tätä varten. Toinen suomalainen tuottaja tuotannossa oli Markus Selin samasta tuotantoyhtiöstä. Vertailun tarkoitus on antaa kuva, miksi *Imaginaerum* -tuotanto toteutettiin suurimmaksi osaksi Kanadassa eikä Suomessa. Nostan esille tekijät, jotka vaikuttivat siihen, että tuotanto oli mahdoton toteuttaa suomalaisilla resursseilla niin rahoituksen kuin konkreettisen tekemisen suhteen.

Elokuvan ohjasi suomalainen Stobe Harju, joka on myös yksi käsikirjoittajista. Elokuvan musiikki oli suomalaisen Nightwish-yhtyeen säveltämää, taustavoimissa oli suomalainen tuotantoyhtiö Solar Films Inc., työryhmässä työskenteli yksittäisiä suomalaisia ja yksi suomalainen näyttelijä oli suomalaisen yhtyeen jäsenten lisäksi esiintymässä elokuvassa. Huikea enemmistö työryhmän jäsenistä, esiintyjistä, tekijöistä ja palvelujen tarjoajista oli kuitenkin Kanadasta. (Solar Films Inc. 2012a.)

Kuva 1. Kuvakaappaus Nightwish-elokuvasta Imaginaerum (Solar Films Inc. 2012b).

Suomalaisiksi rahoittajiksi elokuvan lopputeksteissä on mainittu Suomen elokuväsäätiö, televisiokanavaa edustava Nelonen Media ja levittäjä Nordisk Film. (Solar Films Inc. 2012a.) Näiden lisäksi tuotannon yhteistyökumppaneiksi on mainittu kanadalaiset Québec – Production Services Tax Credit ja Canada – The Canadian Film or Video Production Tax Credit. Selvitän kappaleissa 4.2 ja 4.3 mikä näiden kanadalaisten rahoittajien rooli on ollut ja mitkä seikat ovat vaikuttaneet siihen, että kaikki nämä rahoittajatahot on saatu tuotantoon mukaan.

4.1 Case: Imaginaerum by Nightwish

Imaginaerum by Nightwish on musiikkipainotteinen ja digitaaliseen maailmaan rakennettu fantasiaelokuva, jonka tarina pohjautuu Stobe Harjun ja Nightwish yhtyeen keulahahmon Tuomas Holopaisen kirjoittamaan tarinaan.

Maailmanlaajuisesti odotettu Nightwishin Imaginaerum on musiikkifantasia, joka henkii David Lynchin, Neil Gaimanin ja Cirque du Soleilin maailmoja. Elokuva on innovatiivinen yhdistelmä tarinaa ja musiikkia, eriskummallinen kertomus mielikuvituksen voimasta ja siitä, mikä elämässä on loppujen lopuksi tärkeintä. (Solar Films Inc. 2012a.)

Imaginaerum -elokuvan kuvaukset ja jälkityöt tehtiin Kanadassa, Montrealissa. Elokuva on kuvattu lähes kokonaan green-screeniä vasten studiolla. Elokuvan maailma on rakennettu lähes kokonaan digitaalisilla efekteillä ja elementeillä, joten elokuva on vasta jälkitöissä käytännössä tehty valmiiksi, toisin kuin live-kuvatut tuotannot. Näyttelijät ja muutamat kuvissa olevat elementit ovat aitoja, mutta paikat taustoineen ovat VFX-suunnittelijoiden työn tulosta muutamia lavasteita ja ulkokuvia lukuun ottamatta.

Suomesta puuttuu tällä hetkellä massiivisten (digitaalisten efekti-) elokuvien, kuten Imaginaerumin, tekemisen rutiini, jonka takia tämän tyyppiset elokuvat ovat vielä haasteellista toteuttaa Suomessa. Tämä näkyi muun muassa varovaisuutena kustannusarvioita tehtäessä jälkitöiden osalta suomalaisen palveluntarjoajan puolelta. Arviot tehtiin varmaan päälle ettei post-talo jäisi pulaan pienen budjetinsa kanssa. (Helle, haastattelu 23.07.2013.)

Imaginaerumin käsikirjoitusvaiheessa oli jo selvää, että elokuva olisi englanninkielinen ja rooleihin haluttaisiin natiiveja, englanninkielisiä näyttelijöitä. Lisäksi visuaalisen ilmeen toteutus osoittautui mahdottomaksi Suomessa rahoituksen niukkuuden takia. Tämän kaltaiset elementit kielivät lähes poikkeuksetta elokuvien kansainvälisestä yhteistuotannon luonteesta jo heti kehittelyvaiheen alkumetreillä.

4.2 Yhteistuotantomaiden valinta

Tuottaja Helteellä oli entuudestaan kontakti Kanadaan, jossa on olemassa erittäin vahva VFX- eli visuaalisten efektien -teollisuus. Helteen kontakti on jälkitöihin erikoistunut linjatuottaja, joka on aikaisemmin työskennellyt jo Solar Filmsille sekä ollut perustamassa Montrealiin isoa post-taloa vuosikymmeniä aikaisemmin. Helle tapasi kyseisen henkilön Cannesin elokuvafestivaalilla toukokuussa 2011 ja esitteli Imaginaerum -hankkeen hänelle. Tätä kautta Helteelle tuli tietoon Kanadassa elokuvatuotantoa tukevat rahastot (Canadian Film or Video Production Tax Credit (CPTC) Program ja Québec Film and Television Council) ja kontaktit post-taloihin sekä -tekijöihin. Lokakuussa 2011, viisi kuukautta myöhemmin, Imaginaerumia kuvattiin jo Montrealissa.

EU:n ulkopuolella erityisesti Kanada, Yhdysvallat, Australia, Uusi-Seelanti ja Etelä-Korea kannustavat audiovisuaalisen alan ja pelialan yrityksiä sekä tuotantoja sijoittumaan alueilleen. (Theman 2012a, 5.)

Merkittävimmät tekijät Kanadan valintaan yhteistyökumppaniksi olivat jälkityöt ja niihin liittyvät rahoitusjärjestelmät. Lisäksi Kanadassa tekijät ja studiot ovat jo rutinoituneet tekemään isoja VFX-elokuvia, toisin kuin Suomessa.

4.3 Taloudelliset syyt yhteistuotannon toteuttamiseen

Imaginaerumin kokonaisbudjetti oli noin 2,7 miljoonaa euroa. Suomalaisen rahoituksen osuus oli 897 000 euroa, josta Suomen elokuvasaatiön myöntämää tukea oli 430 000 euroa. Jotta elokuva olisi voitu toteuttaa kokonaan Suomessa, olisi pelkkä jälkitöiden

tekeminen kustantanut arviolta 2,5 miljoonaa euroa. Kanadassa jälkitöistä syntyvät kustannukset olivat huomattavasti vähäisemmät.

Siellä (Kanadassa) pystyttiin kustannustehokkaasti toteuttamaan koko digitaalinen maailma. Sen lisäksi siellä on kaksi rahastoa, jotka tukevat sitä (VFX) tekemistä ja se mahdollisti myös taloudellisesti sen. Suomessa Imaginaerumia ei voitu tehdä, koska sen visuaalisuuden luominen olisi ollut liian kallista ja siihen ei olisi löytynyt muuta rahaa normaaleja rahoitusreittejä pitkin. Kanada mahdollisti, että se (Imaginaerum) voitiin toteuttaa.

Suomen kustannustason takiakin olisi ollut tuplasti kalliimpaa Suomessa postin (eli jälkitöiden) tekeminen. Mutta sen lisäksi, että se oli puolet halvempaa siellä, niin sitä rahaa käytettiin Kanadassa, joten se tuotti verohyötyä kahdesta eri järjestelmästä, niin että se mahdollisti (Imaginaerumin) viemisen loppuun. (Helle, haastattelu 23.07.2013.)

Helle kertoo kuinka elokuvan budjetista jäi Suomeen muutama satatuhatta, mikä on todella pieni osuus siitä, kuinka paljon elokuva olisi voinut tuoda Suomeen rahaa, jos se olisi voitu tuottaa kotimaisilla resursseilla.

Onhan se absurdia, että me lähdettiin yhteisesti perusrahoituksen kanssa; Suomen elokuvasäätiö, telkkari ja Nightwish, sinne (Kanadaan) ja mitään muuta ei tule Suomeen takaisin kuin ohjaajan palkkio. Saadaan leffa, mutta raha kuluu ulkomailla. (Helle, haastattelu 23.07.2013.)

Rahoituksen näkökulmasta Imaginaerum nähdään, niin Suomessa kuin Kanadassakin, kotimaisena elokuvana. Solar Films näyttää paperilla vähemmistötuottajalta, mutta silti Solar Films on elokuvan oikeuksien omistaja. Tämä johtuu suuresta omarahoituksesta, jonka Nightwish toi tuotantoon. Verohelpotuksien maksimoimiseksi Kanadassa täytyy tuotannossa olla enemmistötuottajana kanadalainen tuotantoyhtiö, ainakin paperilla. Kanadan päässä rahoituksen ja rahastot hoitivat Kanadan kontaktit. Kappaleissa 4.3.1-4.3.3 tutkin näitä hyödynnettyjä rahastoja. Tiedot rahastoista perustuvat rahastojen omilta verkkosivuilta poimituihin tietoihin.

4.3.1 Canadian Tax Credit

Kanadan valtion alaisena toimii Minister of Canadian Heritage (PCH), joka vastaa *valtiollisesta rahastosta*, jonka kautta voi hakea verohelpotuksia niin elokuva- kuin televisiotuotantoihin (Canadian Film or Video Production Tax Credit (CPTC) Program) sekä -palveluihin (Film or Video Production Services Tax Credit (PSTC) Program). Tuotantoihin myönnettyt verohelpotukset ovat prosentuaalisesti suuremmat kuin tuotantopalveluihin myönnettyt helpotukset. CPTC-ohjelman tavoitteena on tukea kanadalaisten tuo-

tantojen luovaa sisältöä ja kehittää kanadalaisista tuotantosektoria aktiiviseksi. Ohjelma on suunnattu kanadalaisille tuotantoyhtiöille, jotka saavat kanadalaisen tuotannon (käsitteää myös yhteistuotannot) kokonaisbudjetista 25 % kulutettavakseen, aina 60%:iin asti. Tästä yli menevästä kulutuksesta ei myönnetä verohelpotuksia. (Canadian Heritage 2012.)

Valtiollisten verohelpotuksien hakemista hallinnoi Canadian Heritages yhteistyössä The Canadian Audio-Visual Certification Office (CAVCO) ja Canada Revenue Agency (CRA) kanssa. (Canadian Heritage 2012, 3.) Telefilm Canada vastaanottaa ja arvioi saapuneet yhteistuotantohakemukset Minister of Canadian Heritagen (PCH) puolesta. (Telefilm Canada 2010, 3.)

4.3.2 Telefilm Canada

Telefilm Canada (Telefilm) on liittovaltion kulttuuriagentuuri, joka on omistautunut kehittämään ja mainostamaan Kanadan audiovisuaalisen kulttuurin teollisuutta. Telefilm tarjoaa taloudellista tukea yksityiselle sektorille, jotta tuotantoyhtiöillä olisi paremmat mahdollisuudet tuottaa kanadalaisia tuotantoja, jotka herättävät kiinnostusta niin kotimaisilla kuin ulkomaisillakin markkinoilla. Telefilm toimii Minister of Canadian Heritagen (PCH) puolesta hallinnoivana osapuolena, joka vastaanottaa ja arvioi saapuneet yhteistuotantohakemukset. Telefilm tekee hakemuksen perusteella suosituksen Minister of Canadian Heritagelle, Canadian Audio-Visual Certification Office (CAVCO) kautta, siitä mitkä seikat puoltavat tuotannon tunnustamista kanadalaiseksi tuotannoksi ja oikeuttavat verohelpotuksiin ja muihin etuihin ja ohjelmiin, jotka ovat Kanadan valtion alaisia. (Telefilm Canada 2010, 3.) Yhdeksi hakukriteeriksi listataan maiden välinen yhteistuotantosopimus eli ns. valtiosopimus, joka mahdollistaa yhteistuotantosopimuksen solmimisen kahden valtion välillä. Sopimus pitää olla voimassa Kanadan ja kyseisen yhteistuotantomaan kanssa. Suomella on voimassa valtiosopimus Kanadan ja Ranskan kanssa. Kanadan valtiosopimus tehtiin vuonna 1999. Valtiosopimuksella tarkoitetaan sitä, että kotimaasta voidaan hakea maksimituet yhteistuotantoihin.

Hakijan tulee olla kanadalaisen omistama tai hallinnoima yritys, joka toimii Kanadassa ja joka voi hakea yhteistuotantoon tätä valtion tukea ja verohelpotuksia. Tämä tarkoittaa sitä, että tuotannossa pitää olla mukana aina kanadalainen tuottaja. Tämän takia Jukka Helteen mukaan paperille piti merkitä Imaginaerum -tuotannon enemmistötuottajaksi kanadalainen tuottaja ja tuotantoyhtiö (Helle, haastattelu 23.07.2013). Telefilmillä

on kriteereitä paljon enemmänkin, mutta en käsittele tässä työssäni kuin nämä oleellimmat seikat, jotka antavat kuvan siitä mitä Kanada voi tarjota suhteessa Suomeen rahoittajana ja yhteistuotantokumppanina. (Telefilm Canada 2010, 3-4.)

4.3.3 Québec Film and Television Council

Québec Film and Television Council (jäljempänä Québec) on Québecin hallinnon alainen *alueellinen rahasto*, joka toimii Pohjois-Amerikassa, Québecin alueella. Rahasto tarjoaa kannustimenaan ensinnäkin 25 % takaisin kaikista kuluista, jotka on käytetty osoitetulla alueella oleviin tekijöihin, yrityksiin ja palveluihin. Toiseksi 20%:n bonuksen kaikista CGI ja green screen -kuvauksista, jotka on toteutettu asianmukaisella ja kattavalla työvoimalla mainitulla alueella. Rahaston säännöissä ei ole asetettu myöskään minimikulutusta etukäteen, joka tulisi käyttää Québecin alueella tuotannon yhteydessä. (Québec Film and Television Council 2013.)

Rahaston tarjoamista etuuksista päätellen se tukee nimenomaan post-teollisuuden saamista alueelleen, josta Jukka Helle mainitsi kappaleessa 4.3. Rahastosta saatava verohelpotus perustuu pelkästään kulutuksen määrään eikä se velvoita, että elokuva tulisi julkistaa Québecissa. Québecista on haettavissa verohelpotuksia elokuva- ja televisiotuotantoihin ja elokuva- tai televisiotuotantopalveluihin. Yhteistuotannossa haetaan nimenomaan tuotantoon, ei tuotantopalveluihin, verohelpotuksia. Québecin verohelpotuksia hallinnoi Société de développement des entreprises culturelles (SODEC). Québec Film and television Council ja Canada Heritage-rahastoista voi hakea verohelpotuksia, kun Telefilmin kanssa on tehty sopimus siitä, että yhteistuotanto katsotaan kanadalaiseksi tuotannoksi, joka oikeuttaa näiden taloudellisten etujen saamiseen. (Québec Film and Television Council 2013.)

4.4 Kanada ja Suomi vertailussa

Syyt Kanadan valintaan yhteistuotantomaaksi perustuivat taloudellisiin syihin ja erityisesti post-teollisuutta tukeviin rahastoihin, jotka mahdollistivat Imaginaerumin tyyppisen tuotannon toteuttamisen.

Kanadan valtio on nähnyt post-osaston keskeisenä elokuvateollisuuden osa-alueena, jota kannattaa tukea, sillä sitä kautta voidaan työllistää paljon väkeä, ja post on helppo toteuttaa paikasta riippumatta eli yhteistuotannot voivat myös

hyödyntää hyvin tätä osa-aluetta. Imaginaerum työllisti arviolta satoja henkilöitä jälkitöiden osalta Kanadassa. Paljon tekijöitä, joten asiatkin sujuu paljon nopeammalla tahdilla. (Helle, haastattelu 23.07.2013.)

Suomesta puuttuvat rahastot jotka tukisivat post-teollisuutta ja mahdollistaisivat sen kehittymistä. Suomeen tarvitaan lisää Imaginaerumin kaltaisia tuotantoja, jotta voimme saada tekemiseen rutiinin, joka edesauttaa meitä toimimaan kustannustehokkaasti.

Se vaatii rutiinia jotta kustannustehokkaasti siitä selviää. Tehtävissä. Digitaalisia hahmoja on myös suomessa tehty vähän, 3D-animaatio piirrettyjä lukuun ottamatta, ja siitä pitäisi saada lisää kokemusta, jotta päästään lopputulokseen taloudellisesti. (Hintikka, haastattelu 01.08.2013.)

Suomesta löytyy alan ammattilaisia, mutta se ei yksinään riitä, koska täällä ei ole rutiinin lisäksi digitaalista arkistoa kertynyt, jota voitaisiin hyödyntää. Vielä tällä hetkellä kaikki joudutaan aloittamaan alusta. Tarkoitan arkistolla sitä, että esimerkiksi, jos halutaan toteuttaa dinosaurus-elokuva, niin kaikki dinosaurukset olisi kehitettävä alusta asti. Arkistoissa ei ole edellisten dinosaurus-elokuvien malleja, joita voisimme hyödyntää. Jälkityöryitys Generator Post / Fake Graphics on luonut *Kaappari* (2013, Solar Films Inc.) -elokuvan kautta työkaluautomaation, jolla voidaan tehdä todenperäistä suomalaista maisemaa digitaalisesti av-tuotantoihin. Työkaluautomaatio on toteutettu maanmittauslaitokselta saadun datan pohjalta. (Hintikka, haastattelu 01.08.2013.) Tällaisten työkalujen rakentaminen vaatii projekteja, joiden kautta niitä saadaan tehtyä ja kasvatettua arkistoa.

4.5 Yhteenveto

Suomesta puuttuu post-teollisuutta tukeva rahoitusjärjestelmä toisin kuin Kanadassa. Hintikan (haastattelu 03.08.2013.) mukaan viime vuosina on menetetty suomalaisia tuotantoja jälkitöiden osalta enemmän ulkomaille kuin saatu toteutettavaksi. Tämä on uhkaava merkki siitä, että ilman suomalaisen post-teollisuuden tukemista taloudellisista syistä toteutetaan yhä enemmän suomalaisten tuotantojen jälkitöitä ulkomailla, mikä taas köyhdyttää Suomen post-teollisuuden kehitystä ja arkistojen kasvamista. Parantaaksemme Suomen asemaa, suhteessa Kanadaan, on tänne saatava enemmän monipuolisia tuotantoja post-teollisuudelle toteutettavaksi, jotta voidaan kasvattaa omia materiaaliarkistoja sekä luoda tekemiseen rutiinin, joka tekee jälkitöiden tekemisestä kustannustehokkaampaa.

Näiden epäkohtien ja puutteiden parantaminen vie aikaa ja rahaa, mutta toimivalla rahoitusjärjestelmällä ja rutinoituneella toiminnalla saataisiin Suomeen jäämään enemmän niin kotimaisia kuin kansainvälisiä tuotantoja. Sen seurauksena jäisi enemmän rahaa Suomeen, mikä auttaisi koko elokuva-alaa kehittymään kansainvälisesti kilpailukykyiselle tasolle. Epäkohtien parantamiseen tarvitaan niin post-talojen, tuotantoyhtiöiden, rahoittajien kuin valtiotason yhteistyötä ja tahtoa toteuttaa uudistukset.

5 Suomesta houkuttelevampi yhteistuotantomaa

Haastattelujen kautta ylivoimaisesti suurimmaksi esteeksi saada Suomeen lisää kv-tuotantoja, nousi kannustinjärjestelmän puuttuminen. Kannustinjärjestelmällä viitattiin joko verotuspohjaiseen tai rahastopohjaiseen malliin. Kustannustaso on Suomessa yleisesti korkealla, johon rahalliset kannustimet toisivat helpotusta.

Kannustinrahaston puute ei näy ainoastaan menetettyinä (kv-)tuloina vaan kerrannaisvaikutuksesta johtuen menetämme potentiaalisten kuvauskohteiden alueilla, kuten esimerkiksi Pohjois-Suomessa myös muiden palveluntarjoajien potentiaalisen kulutuksen mukanaan tuomat rahavirrat. (Theman, 2013, 10.)

Kannustinjärjestelmän ei kuitenkaan koettu olevan ainoa tekijä, jolla lisättäisiin kv-tuotantojen määrää Suomessa. Muiksi tekijöiksi koettiin:

- agentuurijärjestelmän rakentaminen niin näyttelijöille kuin tekijöillekin
- rahoituspäätösten aikaistaminen
- tuotantotukien kasvattaminen; erityisesti tuotantotukien nostaminen vähemmistöosuudella tehtäviin tuotantoihin
- hankkeiden tason ja kiinnostavuuden nostaminen käsikirjoitusten avulla
- asuntovaunujen hankinta eri osastojen käyttöön; joidenkin ulkomaisten näyttelijöiden sopimusehdoissa asuntovaunu on mainittu
- erikoistuminen erikoistehosteiden tekemiseen; esimerkiksi lumen ja jään
- kv-aktiivisten tuottajien tukeminen taloudellisesti
- tuotantoammattilaisten ja -opiskelijoiden kouluttaminen kv-tuotantojen vaatimalle tasolle
- tukitoiminnan kehittäminen
- aluerahastojen perustaminen; kuvattaisiin myös kotimaisia tuotantoja enemmän muualla kuin pelkästään Helsingissä
- elokuvatuoantoa tukevan infrastruktuurin kehittäminen valtakunnallisesti, joka

tällä hetkellä tuntuu parhaiten toimivan vain Helsingissä

- jatkuvuuden lisääminen; niin tekemisessä kuin ammattitaidon kehittämisessä ja kontaktien ylläpitämisessä
- palkkataulukot englanniksi niin näyttelijöiden kuin elokuva-alan työntekijöidenkin liittojen sivuille
- elinkeino- ja aluepoliittista näkökulman vahvistaminen
- poliittisen tahdon lisääminen uuden rahoitusjärjestelmän perustamista kohtaan

Lisäksi tuottaja Rimbo Salomaa kannustaa nykyisen alueellisen tukitoiminnan kehittämistä houkuttelevampaan suuntaan.

Yleisellä tasolla tukitoiminnan pitäisi olla myös houkuttelevampi Suomessa. Alueellisten rahastojen tuen takaisinmaksu tulisi olla 100% tai maksimissaan 150% myönnetystä kannustimesta. Tällä hetkellä Suomessa on takaisinmaksu 250% suhteessa saatuun tukeen”. (Salomaa, haastattelu 27.06.2013.)

Usealla tuottajalla oli vaikeuksia nimetä kannustimia, joita meillä olisi jo ja jotka tekisivät Suomesta kiinnostavan yhteistuotantomaa. Suomen Lappia on pidetty vetovoimaisena lippulaivanamme, mutta samanlaista luontoa löytyy myös Ruotsista ja Norjasta, jotka taas pystyvät tarjoamaan taloudellisesti paremman kumppanuuden yhteistuotannoissa. Raha ratkaisee, niin valitettavaa kuin se onkin. Elokuvantekijät ovat riippuvaisia rahasta ja raha sanelee hyvin pitkälle keiden kanssa kannattaa aloittaa yhteistuotanto.

5.1 Kannustinjärjestelmä

Favex ry on ajanut toiminnanjohtajansa Petra Themanin vetovastuulla Suomeen kannustinjärjestelmää vuodesta 2008 alkaen. Järjestelmä on saatu vuonna 2013 työ- ja elinkeinoministeriön asialistalle. Elokuussa 2013 Favexin toiminnanjohtajana aloitti Johanna Karppinen. Favexin hankkeita ovat muun muassa New Cut! -vientihanke ja av- alan kansainvälinen ammattilaistapahtuma Finnish Film Affair.

Favex ry (Finnish Film & Audiovisual Export) on elokuva- ja TV-alan järjestö, jonka tehtävänä on viedä suomalaista audiovisuaalista teollisuutta kansainvälisille markkinoille. Favex markkinoi suomalaista osaamista alan kansainvälisissä tapahtumissa, tilastoi viennin ja kansainvälisten investointien kehitystä sekä toimii luovan teollisuuden toimintaedellytysten kehittäjänä. (Favex ry 2013.)

Kannustinjärjestelmä ei ole tukea vaan nimenomaan kannustinrahaa, joka sidotaan käytettäväksi tietyssä kaupungissa ja raha tulee moninkertaisena takaisin, joko suoraan tuotannossa käytettyjen palvelujen kautta tai epäsuorasti esimerkiksi tuotannon työryhmän käyttämien vapaa-ajan palveluiden kautta.

Kannustinjärjestelmä tarkoittaa julkista tuotannonkannustinta, jossa myönnetään palautuksia suhteessa maassa kulutettuun summaan, kun kriteerit täyttyvät. Ei ole riskisijoitus, koska perustuu takautuvuuteen. Hakuoikeus ulkomaisille ja ulkomaiseen levitykseen suuntautuville kotimaisille tuotannoille tietyin ehdoin. (Theman 2012b, 3.)

Euroopan Unionissa on jo voimassa kulttuuriperusteinen poikkeussääntö, joka mahdollistaa kannustimet audiovisuaaliselle alalle. Poikkeussääntö perustuu siihen, että sillä voidaan tukea yksittäisiä teoksia ja tuotantoja. Näin ollen sitä ei voi hyödyntää esimerkiksi tv-formaattien tukemisessa.

Monissa maissa järjestelmä tarjoaa lisäbonuksia sen mukaan, kuinka paljon ja monipuolisesti kyseisen maan palveluita käytetään. EU:ssa tällainen bonuskäytäntö on kuitenkin eksplisiittisesti kielletty (esim. jälkituotannon osalta). Lähes kaikissa järjestelmissä määritellään minimikokonaisbudjetti tuotannolle sekä minimikulutus ao. maassa. Samoin järjestelmissä on ns. cap, eli enimmäismäärä sille summalle, jonka järjestelmän sisällä palautuksina tai verohelpotuksina voi saada. (Theman 2012a, 8.)

Favex ry:n Petra Themanin tekemien haastattelujen perusteella kannustinjärjestelmän kehittäminen ei ole kulttuuri- tai veropolitiikkaa vaan nimenomaan elinkeinopolitiikkaa, ja sen tulee kuulua työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan (Theman 2012a,11). Tämä tarkoittaa sitä, että työ- ja elinkeinoministeriö pitäisi saada enemmässä määrin kiinnostumaan elokuva-alasta elinkeinoalana, mikä voi nostattaa bruttokansantuotetta.

...tällaisiin (kansainvälisiin) tuotantoihin tulisi ottaa kulttuuristen tavoitteiden lisäksi myös elinkeino- ja aluepoliittinen näkökulma. Ulkomaisen tuotannon vaikutukset myös elokuva-alan ulkopuolelle, esimerkiksi palvelusektoriin ja Suomen näkyvyyteen pitäisi huomioida elinkeino- ja aluepoliittisia tukia räätälöitäessä. (Kempinen, haastattelu 26.06.2013.)

Suomessa ei ole taloudellisesti merkittävää kannustinta vielä olemassa, vaikka sellainen on käytössä jo useissa maissa, muun muassa Ranskassa, Saksassa, Islannissa, Yhdysvalloissa, Kanadassa, Uudessa-Seelannissa, Australiassa ja Etelä-Koreassa.

Suomi ei tällä hetkellä juuri koskaan pääse short-listille, koska tuotankokannustinjärjestelmä puuttuu. Kannustinrahan ei välttämättä tarvitsisi olla edes kovin suuri, koska pystymme pehmeillä kannustimilla kompensoimaan. Raha valitetta-

vasti ratkaisee... Olemme vähän kuin kakkosluokassa, kun meillä ei ole taloudellista kannustinta tarjota. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.)

Yksi tärkeimmistä edellytyksistä yhteistuotannolle koetaan olevan taloudelliset tuet, joita yhteistyömaa voi tarjota päätuottajalle. Suomen elokuvakomissiosta kerrotaan, että ensimmäinen asia, joita heiltä kysytään, ovat maamme verohelpotukset tai muut taloudelliset tuet. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.)

5.1.1 Suomelle sopiva kannustinmalli

Theman ehdottaa Suomelle Saksan *rahastopohjaiseen* malliin löysästi pohjautuvaa *Cash rebate* -kannustinrahastoa. Pääpiirteittäin kyseessä olisi rahasto, joka tehtäisiin aina neljä vuotta kerrallaan. Favexin laatimassa ehdotuksessa ensimmäinen rahasto olisi voinut olla käytössä jo vuosina 2013-2016. Aloituskoko rahastolle olisi ensimmäisenä vuonna 15 miljoonaa euroa ja seuraavina kolmena vuotena 20 miljoonaa euroa. (Theman 2012a, 12.) Palautusprosenttitasoja olisi kolme, joiden mukaan rahastosta maksettaisiin palautuksia:

- 12,5 % kun hanke koskee Suomessa tehtyä tuotantopalveluna suoritettua työtä IL-MAN lokaatioiden käyttöä (ulkokuvauksia). Esimerkiksi jälkityöt (post-production), tietokonegraafikkaa AV- tai pelialan tuotantoon (CGI) tai erikoistehosteet (VFX).
- 16,5 % kun hanke koskee Suomessa toteutettua tuotantopalveluna suoritettua työtä, johon kuuluu vähintään 3 kuvauspäivää suomalaisessa lokaatiossa.
- 20 % kun hankkeessa on suomalainen enemmistö- tai vähemmistöosuuttaja, eli siitä jää Suomeen immateriaalioikeuksia. (Theman 2012a, 12.)

Kannustinmalli koskisi av-tuotantoja, jotka eivät ole Suomen lain vastaisia ja täyttävät pisteytysjärjestelmän kriteerit. Pisteytysjärjestelmän mukaan hyväksyttäviä av-tuotantoja olisivat (digitaalisten pelien lisäksi) näytellyt, dokumentaariset ja animoidut audiovisuaaliset tuotannot (elokuva-, TV- ja tulevaisuuden jakelumuodot). Lisäksi hakijan tulee olla Suomeen rekisteröity av- (tai pelialan) yritys, jolla tulee olla yhteistuotantosopimus tai tuotantopalvelusopimus ulkomaisen päätuottajan kanssa. Hakijana ei voi olla TV-kanava. (Theman 2012a, 13.)

Favexin ehdottamassa mallissa on lueteltu seuraavat tuotannot, jotka eivät kuuluisi kannustimen piiriin: demot, pilotit, pornografiset tuotannot, mainoselokuvat, musiikkivideot, yritysten markkinointia edistävät ja sisäisen viestinnän tuotannot, ja TV-kanavien sisäisesti tuotetut tuotannot. (Theman 2012a, 13.) Tuotannonmuodon lisäksi kannusti-

men myöntämislle olisi eritelty muitakin rajoittavia määräyksiä:

Minimikulutus Suomessa on 200 000 € (riippumatta tuotannon koko budjetista), pl. palautusprosenttitaso 12,5%, jossa minimikulutus on 50 000€.

Cap/maksimipalautussumma on 3 miljoonaa € (jolloin tuotanto olisi Suomessa kuluttanut 15 miljoonaa €, mikäli se olisi yhteistuotanto (kts. yllä)).

Laskentapohjana on max 80 % kokonaisbudjetista (EU-sääntö, mahd. muuttuu uuden tiedonannon myötä).

Tuotannon on saatava vähintään 18 pistettä kulttuuritestistä sekä hyväksyttävä määrä minimipisteitä per kulttuuritestin osio. (Theman 2012a, 13.)

Rahastosta takaisin haettavat kulut tulisi tulla sen yrityksen kautta, joka on hakenut kannustinta. Kulut, jotka ovat syntyneet hakemuksen jättöpäivän jälkeen, olisivat hyväksytyjä edellyttäen, että kulut liittyvät suoraan hakemuksessa esitetyn tuotannon kuluihin. Kuluiksi, jotka laskettaisiin hyväksytyiksi palautuksia hakiessa olisivat seuraavat (alv 0%):

- Palkat ja palkkiot tai kompensatit
- Jos tuotantohenkilöt ovat yllä mainitun yrityksen vakituista henkilökuntaa, lasketaan heidän palkkioistaan ja sivukuluistaan ainoastaan se aika, jolloin he ovat olleet tuotannon palveluksessa.
- Yllä mainittujen henkilöiden sivukulut (laskentakaavan mukaisesti)
- Teknisten tai muiden palveluntarjoajien vuokraamisesta aiheutuneet kulut
- Teknisten laitteiden tai muiden hyödykkeiden ostaminen ja vuokratulot (tietokoneiden ja ohjelmistojen ollessa kyseessä tulee täsmennyksiä)
- Kuljetukset Suomeen ja Suomesta pois (henkilöt ja laitteet/tarvikkeet)
- Suomen sisäiset kuljetukset
- Tuotannon aikaiset majoituskulut
- Catering-kulut, jotka suoraan liittyvät tuotantoon (Theman 2012a, 14.)

Theman painottaa selvityksessä, että kyseessä on malliehdotus, joka tarvitsee vielä viimeistelyä asettuakseen Suomeen käytettäväksi. Päästäkseen lopulliseen muotoonsa malli tarvitsee työ- ja elinkeinoministeriön ja ministeri Häkämiehen viemään asiaa eteenpäin. (Theman 2012a, 16.)

Kun poliittinen tahtotila on saatu aikaiseksi ja TEM:n (työ- ja elinkeinoministeriön)

virkamiehistö on myös mallin takana, tulee lopullinen malli luoda yhdessä juristien kanssa. Tärkeää on, että mallille saadaan tarpeeksi laaja kommentointikierrös. Tämän jälkeen malli notifioidaan EU:ssa joko lyhyen tai pitkän kaavan mukaan, jonka jälkeen malli notifioidaan eduskunnassa, ja se voisi astua voimaan. (Theman 2012a, 16.)

Kannustinjärjestelmän tilanne on kesällä 2013 edennyt kirjallisen kysymyksen toimittamiseen valtioneuvostolle.

Kansanedustaja Johanna Ojala-Niemelä vaatii kirjallisessa kysymyksessään hallitusta ryhtymään toimiin, jotta av- ja pelialalle saataisiin tukijärjestelmä.

...

Ministerin on vastattava kirjalliseen kysymykseen 21 päivän kuluessa siitä, kun kysymys on toimitettu valtioneuvostolle. Tieto saapuneista vastauksista kirjallisiin kysymyksiin ilmoitetaan täysistunnossa.

(Ojala-Niemelä 2013.)

Seuraava eduskunnan täysistunto pidetään keskiviikkona 04.09.2013.

5.1.2 Tuotantokannustimen hyödyt

Petra Theman on listannut kannustinmallin vaikutukset, joita kannustinjärjestelmä toisi Suomeen. Hyödyksi Theman luettelee muun muassa eri palvelualueiden kehittymisen (esim. CGI = computer generated images, matkailu), maabrändin vahvistumisen, työllistymisen (sekä alalla että alueilla), kotimaisen ip-massan kasvattamisen, vientitulojen ja kulttuuriviennin kasvun sekä kv-liiketoiminnan infrastruktuurin vahvistumisen ja kehittymisen. (Theman 2012a, 6.) Lisäksi kv-yhteistuotantojen kautta elokuvatekijöiden verkostoituminen globaalilla tasolla olisi merkittävä lisä, jonka hedelmät näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä. Yhteistuotannoista Suomeen jäävät immateriaalioikeudet ovat tärkeä tulonlähde tuotantoyhtiöille kansainvälisiin tuotantoihin lähtiessä. Oikeudet tuovat rahaa Suomeen vielä pitkään elokuvan valmistumisen jälkeen, jos esimerkiksi kyseisen elokuvan levitys laajenee entisestään. Lisäksi ammatillinen kehittyminen ja out of the box -ajattelu lisääntyisi tuoden tullessaan monipuolisemman kavalkadin tuotantotapoihin, -malleihin ja itse elokuvien tarinoihin. Teknologinen kehittyminen (esim. CGI) ja sen luova käyttö kasvaisivat tuotantojen lisääntyessä ja resurssien kasvaessa, mikä taas edesauttaisi meitä kasvamaan yhdeksi edelläkävijäksi CGI-osaamisen suhteen. Iron Sky on todiste siitä, että luovuutta, taitoa ja tietoa meiltä löytyy, mutta sen hyödyntäminen vaatii rohkeutta ja isompia resursseja.

Kannustin parantaisi huomattavasti Suomen asemaa kv-tuotantojen kilpailussa niitä maita kohtaan, joilla ei ole vielä kannustinta. Suomen asema paranisi myös maita, kuten Ranskaa ja Saksaa, vastaan sillä meillä olisi nyt samat taloudelliset kannustimet tarjota kuin heilläkin.

Kannustimet ovat siis paitsi avain mielenkiintoisiin mahdollisuuksiin, myös lähes pakollinen palanen av-alan tuotantojen rahoituksessa, mikäli haluamme jatkossa tehdä Suomessa erityisesti suurempia tuotantoja. (Theman 2012d, 11.)

Täytyy kuitenkin muistaa, että pelkästään kannustinjärjestelmä ei yksin tee Suomesta vielä riittävän houkuttelevaa yhteistuotantokumppania. Iron Sky -elokuvan tuottaja Tero Kaukomaa kertoo seuraavassa kappaleessa, mitä Iron Skyn kaltaisen tuotannon toteuttaminen Suomessa olisi vaatinut:

Kannustinohjelma olisi auttanut paljon, mutta ei sekään olisi riittänyt. Jos elokuväsäätiössä olisi samantyyppiset säännöt kuin esimerkiksi Norjassa, ja heidän maksimitukensa olisi voinut olla huomattavasti isompi, ja jos he olisivat halunneet tukea nostaa, sitten ehkä (mutta hyvin teoreettinen). Yksi vaihtoehto olisi myös ollut suomalaisten yksityisten sijoittajien haaliminen. Mutta Iron Sky kaikesta kiinnostavuudestaan huolimatta oli hyvin iso riski kaikkien näkökulmasta. Lähtien kysymyksestä; "saako nuo elokuvan edes valmiiksi. (Kaukomaa, haastattelu 04.07.2013.)

Miten kannustinjärjestelmä vaikuttaisi esimerkiksi SES:n myöntämiin tukiin, riippuisi kannustinmallista. *"Useissa maissa kannustin ja säätiön kaltaisten instanssien tuki ovat samanaikaisesti mahdollisia"* (Kempinen, haastattelu 26.06.2013).

5.1.3 Tuotantokannustimen haitat

Jos kannustinmalli on niin hyvä kuin se näyttää paperilla, niin miksi sitä ei ole vielä Suomessa? Theman (2012a, 5.) listaa suurimmat esteet kannustinjärjestelmälle:

- Julkinen sektori pelkää "Pandoran lippaan" avaamista ("Tulevatko muutkin alat tätä jatkossa vaatimaan?")
- Tämän hetkinen taloudellinen tilanne ja poliittinen todellisuus eivät suosi toimialaspesifejä ratkaisuja vaan pikemminkin laajoja horisontaalisia toimenpiteitä (mm. palvelurakenteen vahvistaminen olemassa olevin työkaluin)
- Itse järjestelmän/ajatuksen tulkitseminen liian "epäinnovatiiviseksi" tavaksi saavuttaa tavoitteet. Taustalla on pelko ajautumisesta insentiivikilpailuun. (Theman 2012a, 5.)

Kannustinjärjestelmän pelätyt haittavaikutukset ovat aiheellisia ja mahdollisia kiristy-

vässä taloudellisessa ilmapiirissä. Kulttuuriala on myös haastava siitä syystä, että sitä ei yleensä nähdä yhtä tärkeänä ja taloudellisesti kannattavana bruttokansantuotetta nostavana tekijänä kuin esimerkiksi muita teollisuudenaloja. Tämän takia toiset alat voivat katsoa paheksuvasti, jos kulttuurialaa aletaan suosia esimerkiksi rahoitusmallin avulla. Pitää kuitenkin muistaa, että kannustin ei ole tukirahaa vaan kannustinrahaa, joka tulee moninkertaisena takaisin tuotannon myötä.

5.2 Suomen elokuväsäätiön rooli kv-hankkeissa

Tuotantoneuvoja Petri Kemppinen toteaa, kysyessäni kuinka SES voisi omalta osaltaan nostaa Suomea kartalle houkuttelevampana tuotantomaana, että:

Nykyisillä SES:n rahoitusresursseilla ja -mekanismeilla emme voi tehdä kovinkaan paljon enempää kuin nyt tehdään. SES:n rahoitus on sidottu suomalaiseen taiteelliseen ja tekniseen panokseen. (Kemppinen, haastattelu 26.06.2013.)

Elokuväsäätiön resurssien nostamiseen tarvitaan poliittista tahtoa valtiollisella tasolla, ja kulttuuri- ja elinkeinoministeriöiden herättämistä elokuva-alan vajavaisen tukijärjestelmän tilanteeseen, jossa olemme tällä hetkellä. Poliittista tahtoa ei herätetä, ellei Suomen elokuväsäätiö aja aktiivisesti tätä asiaa eteenpäin omalta osaltaan.

5.2.1 Kv-verkostoitumisen tuki

Haastattelujen yhteydessä toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi nostettiin tuottajien tukeminen uusien hankkeiden ja yhteistyökumppaneiden etsimisessä ja kv-kontaktiverkoston luomisessa. Suomen elokuväsäätiö tukee tällä hetkellä kulttuurivientiä hanke-, kopio- ja matkatuen muodossa, mutta haastateltujen perusteella olisi suuri tarve kv-tuelle, joka tukisi nimenomaan tuottajien matkustamista kv-tuotantojen ja -kontaktien näkökulmasta. Suomen elokuväsäätiön tuotantoneuvoja Petri Kemppisen (haastattelu 26.06.2013) mukaan elokuväsäätiö tukee kv-tuotantoihin lähteviä tai haluavia tuottajia rahoitus- ja kehittelyvaiheessa kehittämistuen kautta ja tuotannossa tuotantotuen kautta. Tämän lisäksi elokuväsäätiö tarjoaa neuvontaa liittyen kansainvälisiin rahoitusmahdollisuuksiin sekä mahdollistaa tuotantojen pääsyä kansainvälisille rahoitusfoorumeille. Lisäksi SES voi tukea kv-rahoituksen hankinnassa ja yhteistuottajien etsimisessä nimenomaan kehittämistuen kautta. (Kemppinen, haastattelu 26.06.2013.)

Elokuvasäätiöllä ei kuitenkaan ole erikseen olemassa tukea, jolla nimenomaan tuettaisiin tuottajien matkustamista maailmalle, minkä tarkoituksena olisi luoda kv-suhteita, etsiä uusia hankkeita ja tehdä itsestään tunnettuja globaalilla tasolla. Suhteiden luominen vaatii vuosien pitkäjänteistä työtä, joten kohdistettu tuki kv-suhteiden luomisesta syntyviin matkustuskuluihin olisi erittäin toivottavaa tuottajien suunnalta. Kehittämis- ja tuotantotuet ovat aina kohdistettu tiettyyn tuotantoon ja sen tekemistä varten, joten niitä ei voida käyttää tuottajien matkoihin, jotka eivät liity kyseiseen tuotantoon.

Nykyisin matkoja ja osallistumismaksuja voidaan tukea kehittämistuen kautta, kun on kyse projektin esittelystä tai rahoituksen hankinnasta yhteistuotantofoorumeissa tai kansainvälisillä festivaaleilla. Tätä tukea on viime vuosina tuntuvasti lisätty. Kv-promootiupuolen matkatuet puolestaan liittyvät valmiiden elokuvien esittämiseen festivaaleilla.

Tukea, joka ei ole kohdennettu hankkeisiin/hankkeeseen, en tässä rahoitustilanteessa pidä mahdollisena. Pelkästään yhtiöön liittyvää tukea, ilman arviointia sen edustaman hankkeen kv-potentiaalista, emme voi myöntää. (Kempinen 12.08.2013.)

Käytännössä tällä hetkellä kv-suhteiden hankintaan menevät kulut tuottajat maksavat itse elleivät he saa niitä laitettua osaksi jotain jo tukea saanutta hanketta. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että kyseinen raha on pois sen päätarkoituksesta eli kehittää ja toteuttaa tuotantoa, jolle tuki on alkuperään myönnetty.

5.2.2 Tukisummat ja -päätökset

Kansainvälisyyttä tulisi tukea niin, että suomalaisia tuottajia rohkaistaisiin suurimmilla tuilla vähemmistötuottajan rooliin. Nykyiset SES:n tukisummat jäävät niin pieniksi, että se ei houkuttele ulkomaisia tuottajia Suomeen, mutta ei myöskään tarpeeksi suomalaisia tuottajia ryhtymään osatuottajiksi kv-tuotantoihin. Tietysti raha ei ole ainoa ratkaiseva tekijä, mutta yksi merkittävä kannustin puolin ja toisin. Tuen myöntämisen vähyys näkyy myös muidenkin rahoittajatahojen kohdalla, ei pelkästään SES:n. Haastatteluista tulee ilmi, että mitä pienemmällä osuudella suomalainen on mukana kv-tuotannossa niin sitä huonommin kaikki kotimaiset rahoittajatahot suhtautuvat kyseiseen tuotantoon. Kv-tuotantoihin, joissa suomalainen on vähemmistötuottajana, toivottaisiin rahoittajatahojen suhtautuvan avarakatseisemmin ja näkevän niiden vaikutukset pidemmällä aikavälillä ja suuremmassa mittakaavassa. Lisäksi kotimaisilta rahoittajilta toivottiin ajallisesti aikaisemmassa vaiheessa rahoituspäätöksiä, jo ennen kv-osapuolten mukaantuloa, jotta itse kansainvälisen rahoituksen hankkimiselle olisi enemmän aikaa ja paremmat mahdollisuudet yhteistuotannoissa.

5.2.3 Jatkuvuuden tukeminen

Haastattelujen pohjalta nousi esiin, että kun elokuva valitaan kansainväliselle festivaalille näyttökseen, niin yleensä ohjaaja ja mahdollisesti näyttelijä lähtevät edustamaan elokuvaa paikan päälle. Elokuvasäätiöstä tähän voi saada matkatukea ja itse festivaali maksaa yleensä kutsumiensa vieraiden majoituskulut. Suurilta osin tuottajat näkevät, että olisi oleellista jatkuvuuden kannalta, että tuottajia tuettaisiin näille matkoille, koska he ovat henkilöitä, jotka voivat luoda jatkuvuutta elokuvateollisuuden kehittymiselle. Tässä kohtaa Suomen elokuvasäätiön rooli nousee avainasemaan matka- ja majoituskustannusten suhteen. SES:ltä toivotaan taloudellista tukea tuottajalle tärkeitä festivaaleja varten, jos kyseinen festivaali ei osallistu tuottajan matkakulujen maksamiseen vaan ainoastaan ohjaajan, ja joissain tapauksissa myös näyttelijän kuluihin. Näyttelijän rooli tuotantojen ja uusien hankkeiden etsimisessä on olematon tuottajiin nähden vaikka itse festivaalin näkökulmasta näyttelijät ovat mielenkiintoisempia vieraita kuin tuottajat. Ohjaaja on tuottajan lisäksi henkilö, jonka on hyvä näyttäytyä festivaaleilla kv-tuotantojen hankinnan näkökulmasta.

Elokuvasäätiö tukee ja maksaa hanakasti ohjaajien ja myös näyttelijöiden festarimatkoja. Okei, festarit haluaa naamoja ja näin, mut jos me halutaan edistää suomalaista elokuvaa, niin kyllähän ne on ne tuottajat jotka vievät jatkuvuutta eteenpäin. Toki myös ohjaajat, mutta he hyppäävät junaan, joka sillä hetkellä vaikuttaa mielenkiintoisimmalta. Jos minulla olisi lisävaltaa, niin laittaisin lisää elokuvasäätiön rahoja tuottajien matkustusbudjettiin ja kansainvälistymiseen. (Salomaa, haastattelu 27.06.2013.)

Lisäksi Suomen elokuvasäätiön edustajan ollessa aktiivisesti mukana pitchaus-tilaisuuksissa ulkomailla, antaa se vääristyneen kuvan siitä, kuinka Suomella olisi rahaa ylettömästi, jos valtion edustajakin on paikalla. Haastattelujen lomassa tuli toive, että tuottajia kustannettaisiin pitchaus-tilaisuuksiin, sillä heistä on enemmän hyötyä kuin SES:n edustajasta, jatkuvuuden kannalta. Aina kun kaikki menisi suomalaisen tuottajan ja tuotantoyhtiön kautta, syntyisi kontakteja ja mahdollista yhteistyötä.

5.2.4 Golden Globe -tuki

SES tukee vuonna 2013 kahta suomalaista elokuvaa päästä kilpailemaan Golden Globe -palkinnoista. Mahdollinen ehdokkuus tai jopa voittaminen Golden Globessa takaisi varmasti elokuvan ohjaajalle ja tuottajalle, miksi ei myös näyttelijöille, tunnettavuutta, joka edesauttaisi mahdollisten yhteistuotantojen saamisessa Suomeen.

Suomen elokuväsäätiö pyrkii vastaamaan alan toiveeseen saada enemmän tukea elokuva-alan huomattavimmista palkinnoista kilpailmiseen. Elokuvasäätiö myöntää tänä vuonna tukea kahdelle elokuvalla Golden Globe –kampanjaan. Tukeen liittyen Elokuvasäätiö yhteistyössä Suomen Los Angelesin konsulaatin kanssa järjestää valituista elokuvista näytökset Hollywood Foreign Press Association -yhdistyksen toimittajille. Näytökset ovat välttämättömiä, jotta elokuvat saavat oikeuden osallistua kilpailuun. Ensimmäinen näytös järjestetään 17. elokuuta ja toinen 19. syyskuuta. Syyskuun näytöksen yhteydessä on mahdollista näyttää Suomen ulkomaan Oscar-palkinnosta tänä vuonna kisaava elokuva mikäli se ilmoitetaan myös Golden Globe –kilpailuun. (Suomen elokuväsäätiö 2013a.)

Elokuviksi SES valitsi Aku Louhimiehen ohjaaman *8-Pallon* ja Peter Franzénin esikoisohjauksen *Tumman veden päällä*. Suomen elokuväsäätiö on aikoinaan tukenut Oscar-palkinnon tavoitteluun valittua suomalaiselokuvaa. (Helsingin Sanomat 2013.)

5.3 Erikoisosaamisen ja kv-koulutuksen lisääminen

Suomalaiset elokuvantekijät tunnetaan loistavasta teknisestä osaamisestaan ja taidoisuudesta. Haastattelujen perusteella pitää saada erikoisosaajia lisää elokuva-alalle. Näitä ovat muun muassa vedenalaiset kuvaajat, esiintyvien eläinten kouluttajat, stuntkoordinaattorit ja -kouluttajat, efekteihin ja CGI-osaamiseen erikoistuneet henkilöt. Suomesta näyttäisi myös tällä hetkellä puuttuvan osaavia jälkituotantokoordinaattoreita ja linjatuottajia isoihin kv-tuotantoihin. Tuotanto-osaston henkilökunnan kouluttamista ja osaamistasoa pitää lisätä merkittävästi, jotta päästään kansainväliselle tasolle.

Elokvatuottajia tulee auttaa oman ammattitaidon kehittämisessä ja lisäkouluttamisessa. Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK:n jakama koulutusapuraha (AVEK 2013a.) ja kulttuuriviennintuki (AVEK 2013b.) ovat juuri sellaisia, joille on kysyntää, mutta jaettavan tuen määrä on vähäistä ja vaikeasti saatavaa, jonka takia Suomen elokuväsäätiön tuki matkustuskuluihin (kts. kappale 5.2) olisi tarpeen. Lisäksi koulutusapurahaa ei voi hakea kuin kahden vuoden välein, ellei löydy tarpeeksi painavia syitä tai kyseessä ole samaiseen hankkeeseen liittyvä jatkohanke (AVEK 2013a).

5.3.1 Elokvatuotanto-opiskelijoiden kv-koulutus

Elokuva-alan tuotantolinjan koulutusohjelman opintosuunnitelmaan pitäisi saada kansainvälisiä opintoja lisää. Pelkkä teoreettinen opiskelu esimerkiksi kv-sopimuskäytännöistä ei tuo alan vaatimaa ammattiosaamista tuotanto-opiskelijoille. Tämän lisäksi koulujen tulisi järjestää opiskelijoille mahdollisuus päästä tapaamaan

muiden maiden elokuva-alan opiskelijoita eri festivaaleille kuten esimerkiksi Berliiniin. Opiskelijoilla harvoin on varaa itse lähteä festivaalille, mutta kun koulu tarjoaisi omaa taloudellista tukeaan ja se olisi osa opintosuunnitelmaa, niin opiskelija saisi mahdollisuuden päästä jo opiskeluaikana luomaan tulevaisuuden suhteita. Tällä hetkellä Metropolia AMK järjestää 3.vuoden tuotanto-opiskelijoille pääsyn Nordisk Panoramaan, mutta näkisin, että isolle kansainväliselle elokuvamarketille tulisi päästä, joka on kohdistettu pääosin alan ammattilaisille, ei opiskelijoille.

Uusien kulttuurien näkeminen ja mielenkiintoisten ihmisten tapaaminen uskoakseni parantaa luovaa ajattelua ja rohkaisee tulevia tuottajia kulkemaan kohti omia näkemyksiään eikä jämähtämään tuttuihin ja turvallisiin konsepteihin. Kansainvälistyvä koulutus koskisi varmasti ensisijaisesti tuotanto-opiskelijoita. Suomen elokuväsäätiö ja opetus- ja kulttuuriministeriö (jäljempänä OKM) ovat tärkeässä asemassa kv-opintojen tukemisen suhteen. Koulujen resurssit käyvät yhä pienemmiksi, joten ulkopuolisen tahon tuki on välttämätöntä.

Iso-Britanniassa elokuvakoulu National Film and Television School (jäljempänä NFTS), järjestää joka vuosi MA in Producing -tutkinnon toisen vuoden opiskelijoille opintomatkan Cannesin elokuvajuhlille. Kyseessä on maksullinen koulu, mutta tätä opintomatkaa perusajatusta silmällä pitäen minusta olisi realistista kehittää samantapainen matka suomalaisille korkeakoulujen elokuva-alan tuotannonopiskelijoille.

NFTS:n Cannesin opintomatka on osa opintosuunnitelmaa eli koulu kustantaa matkat ja majoituksen sekä antaa käyttörahaa opiskelijalle 200 euroa. Opiskelija maksaa itse muut kulut. Koululla on Cannesissa kaksi vuokrattua asuntoa, jonne oppilaat majoitetaan. Opiskelijoita on yhteensä kahdeksan per vuosikurssi. Opintomatkan ideana on, että jokaisen opiskelijan pitää varjostaa yhtä elokuva-alan ammattilaista opintomatkan ajan. Varjostettava voi olla esimerkiksi tuottaja, myyntiyhtiön tai levitysyhtiön edustaja tai PR-henkilö. Varjostettava antaa tehtäviä opiskelijalle. Opiskelijan tutor-opettaja järjestää omien kontaktiensa kautta varjostettavan opiskelijalle. Lisäksi opiskelijoille järjestetään koulussa ennen opintomatkaa ns. Pre-Cannes -module, jonka tarkoituksena on antaa opiskelijalle tietopaketti Cannesista. Modulessa ovat kertomassa tuottajat, levittäjät ja muut elokuva-alan ammattilaiset, jotka tietävät minkälaisesta tapahtumasta on kysymys. Opintomatkan lisäksi opiskelijan tekee markkina-alue analyysin ennen matkaa ja matkan jälkeen opiskelijat käyvät ryhmässä läpi omia kokemuksiaan ja oppimiaan asioita. (Suomi, haastattelu 04.07.2013.)

Suomalaisessa koulujärjestelmässä tämä sama järjestelmä ei toimisi korkeiden kulujen takia, mutta uskon, että tarkan suunnittelun ja rahoitussuunnitelman tekemisen kautta voisimme löytää tavan toteuttaa tällainen opintomatka kolmannen tai neljännen vuosikurssin opiskelijoille. Opintomatkaan osallistuminen voisi esimerkiksi velvoittaa opiskelijan valmistumaan ajallaan ja jos tämä ei valmistuisi, niin koulu perisi takaisin opiskelijalta opintomatkasta aiheutuneet kulut. Lisäksi yksi mahdollisuus rahoituksen suhteen olisi olla, että yhtenä kuukautena opiskelija olisi oikeutettu nostamaan 300 euroa ylimääräistä opintolainaa kyseisen kurssin suorittamista varten.

Kv-opintomatkan järjestäminen opiskelijoille on äärimmäisen tärkeää, mutta se ei onnistu ilman korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyötä. Kurssin pitäisi olla sellainen, että kenenkään opiskelijan ei jäisi siitä paitsi taloudellisten syiden takia. Opetusministeriön, Suomen elokuvasäätiön sekä Aalto Yliopiston ja ammattikorkeakoulujen elokuvaalinjojen tulee harkita yhteistyötä, jonka avulla opiskelijoille saataisiin opintosuunnitelmaan mahdollisuus, joka sisältäisi 1-2 festivaalikäyntiä opiskelun aikana samoilla ehdoilla kuin opintomatkin toteutettaisiin. Toisen festivaalikäynnin pitäisi kohdistua nimenomaan merkittävälle ammattialanfestivaalille kuten Berliiniin.

5.4 Tuotantopalveluiden kehittäminen

Saadaksemme enemmän kv-tuotantoja Suomeen, haastattelujen perusteella, meidän pitää kehittää palvelujemme tasoa, lisätä erikoisosaamista ja saada kilpailukykyiset hinnat euroopalaiselle tasolle. Tarpeeseen ovat esimerkiksi isot asuntovaunut ja erikoistarpeisiin rakennetut autot, joka osastolle. Tällä hetkellä tuotannoissa hyödynnetään tarvittaessa kuvauspaikan viereistä kahvilaa maski- ja puvustuspaikkana ja catering-pisteenä, koska ei ole omia liikkuvia tiloja saatavilla tai ne ovat liian kalliita budjettiin nähden. Isot studiot nousivat myös esiin haastatteluissa, mutta silti niiden olemassaoloa ei pidetty elinehtona sille, että saisimme tänne lisää kv-tuotantoja. Isot studiot tosin saattaisivat saada suomalaiset tuotannot jäämään Suomeen paremmin.

Kansainvälisille tuottajille on pystyttävä tarjoamaan kaikkiin tuotannon osa-alueisiin liittyvät palvelut yhdestä ja samasta maasta, vaikka tuotannosta ei toteutettaisi kuin osa Suomessa. Elokuvateollisuuden pitää myös laadultaan olla kansainvälistä tasoa ja ammattimaisella otteella organisoitua toimintaa. Agenttikulttuurin kehittäminen ja rakentaminen tuli haastatteluissa useasti esille. Agentuurijärjestelmä kattaisi näyttelijöiden

lisäksi myös tekijöitä, kuten ohjaajia, kuvaajia, äänisuunnittelijoita jne. Agentuurijärjestelmä luo lisää uskottavuutta kv-tasolla.

Keväällä 2013 perustettu Comission Helsinki -hanke, jonka toteuttaa Culminatum Innovation Oy Ltd:n Digitaalisten sisältöjen osaamiskeskus, tavoitteena on vakiinnuttaa pääkaupunkiseudun filmikomissio, joka palvelisi muiden alueellisten elokuvakomissioiden tapaan kansainvälisiä tuotantoja, jotka olisivat tulossa Suomeen kuvaamaan. (Honkakorpi, haastattelu 11.07.2013.) Tällaiselle palveluntarjoajalle on ollut kysyntää Suomen elokuvakomission näkökulmasta. (Söderström, haastattelu 03.07.2013.) Comission Helsinki -hanke herättää kuitenkin kysymyksen siitä, kuinka välttämätön se on pääkaupunkiseudulle, sillä Suomen elokuvakomissio voisi ohjata ulkomaiset tuottajat suoraan eri pääkaupunkiseudun tuotantoyhtiöiden tuottajien puoleen ja näin samalla edesauttaa yhteistyön syntymistä suomalaisen ja ulkomaisen tuotantoyhtiön välillä. Yhteistyö suomalaisen tuotantoyhtiön kanssa toisi jatkuvuutta varmasti paljon paremmin kuin kommunikointi pelkän elokuvakomission kanssa.

5.5 Tapahtumat ja hankkeet

Suomalaisten elokuvatekijöiden kannalta merkittävimmät kansainväliset tapahtumat ovat Cannesin ja Berliinin elokuvafestivaalit. Vuonna 2011 Cannesissa oli ensimmäistä kertaa Suomen paviljonki. Suomen elokuvakomissiolle pitäisi antaa enemmän resursseja luoda tapahtumia, joissa suomalaiset tuottajat pääsisivät tapaamaan ulkomaisia tuottajia. Tapahtumia tulisi kehittää, niin että ne erottuisivat muiden Skandinaavisten maiden joukosta. Yksi näistä keinoista olisi se, että Cannesiin ja Berliiniin kilpailutettaisiin vuosittain mielenkiintoisimpia suomalaislähtöisiä kv-hankkeita mukaan, joita esiteltäisiin isolla volyymillä ulkomaisille tuottajille elokuvakomission toimesta. Kannustinjärjestelmän rantautuessa Suomeen tulisi myös miettiä, pitäisikö Suomea markkinoida voimakkaammin Yhdysvaltojen suuntaan, jonne tällä hetkellä on kohdistettu Suomen näkyvyyttä suhteellisen vähän.

Länsi-Suomen elokuvakomissio järjesti kesäkuussa 2013 Turussa kansainvälisen EAVE-elokuvatuottajien koulutuksen, jonne saapui 32:sta maasta vajaa sata elokuvatuottajaa, käsikirjoittajaa ja huippukouluttajaa. (Elokuvatiedotus 2013.) Nähdäkseni tällaisella koulutuksella olisi enemmänkin kysyntää. Koulutusten ei tarvitsisi aina olla näin isossa mittakaavassa järjestettynä. Elokuvakomissioiden tulee minusta yhdistää

voimansa tällaisten tapahtumien järjestämisessä ja organisoida vuosittainen kv-tapahtuma suomalaisille ja ulkomaisille tuottajille kohtaamispaikaksi.

5.6 Persoonallisen sisällön tuottaminen

Herättääksemme mielenkiintoa maailmalla ei riitä, että perusasiat ja palvelut ovat kunnossa. Tarvitsemme myös hulluja, mielenkiintoisia, tajunnanräjäyttäviä ja persoonallisia käsikirjoitusideoita. Käsikirjoitusten kehitystä on parannettava ja kannustettava kirjoittajia luovuuteen. Käsikirjoittajien koulutukseen tulee lisätä opintomatkoja, joiden avulla he pääsisivät tutustumaan toisiin kulttuureihin ja tapoihin tehdä käsikirjoituksia. Käsikirjoittajan, tuottajan lisäksi, on tärkeä saada laajennettua maailmankuvaansa ja tietämystään.

Elokuvan idealla tuottajat lähtevät maailmalle ja jos idea ei ole mielenkiintoinen, niin se ei herätä kiinnostusta. Tuottajien, käsikirjoittajien ja ohjaajien pitää luottaa enemmän hulluihin ideoihin ja toteuttaa niitä määrätietoisesti. Petri Jokiranta (*Big Game*) ja Tero Kaukomaa (*Iron Sky*) ovat suomalaisina tuottajina nähdäkseni kovimpia edelläkävijöitä maassamme rohkeiden tarinoiden viemisessä maailmalle. Eikä tämä tarkoita, että elokuvien pitäisi olla aina genre-elokuvia vaan tarinoista pitäisi tehdä monimuotoisempia, jotta elokuvakulttuurimme voisi kasvaa ulos dialogipainotteisesta perusdraamasta. Suomen elokuvasaatiön pitää toimia rohkeammin ja kannustaa omalla toiminnallaan ja tukipäätöksillään uuden sukupolven out of the box-hankkeita.

6 Loppupäätelmä

Opinnäytetyön tekoprosessin aikana olen ymmärtänyt, että kansainvälisten yhteistuotantojen tekeminen ei ole itsessään itseisarvo, vaan se miten kv-tuotannot voivat rikastuttaa elokuvakulttuuriamme ja -teollisuutta on paljon oleellisempaa. Kv-tuotannot antavat meille mahdollisuuden tehdä elokuvia, joissa säilytämme oman identiteettimme samalla kun tavoitamme kansainväliset levitysmarkkinat, katsojat yli maantieteellisten rajojen ja pääsemme toteuttamaan audiovisuaalisia näkemyksiämme paremmilla resursseilla.

Kv-tuotantojen lisääntyminen toisi Suomeen lisää työtilaisuuksia, kv-kokemusta, uusia toimintamalleja ja synnyttäisi uusia näkökulmia sisältöihin, jotka rikastuttaisivat elokuvallista ilmaisuamme. Kv-tuotannot lisäävät suomalaisen elokuvakulttuurin kehittymistä ja kasvamista persoonallisena, mutta rajoja ylittävänä kulttuurin muotona. Taloudelle kv-tuotannot ovat tärkeitä. Kv-tuotannot tuovat monille eri aloille rahaa, joiden palveluja tuotannot ostavat joko suoraan tai epäsuorasti. Lisäksi imagovaikutukset välillisesti toisivat lisää turisteja ja lisää investointeja useille aloille pidemmällä aikatahtimella. Tuotannot jättävät jopa kaksinkertaisen tai isommankin rahan tuotantomaahan suhteessa myönnettyyn tukeen. Tärkeitä ovat myös immateriaalioikeuksien pysyminen Suomessa, sillä ne ovat oleellinen tulonlähde tuotantoyhtiöille.

Kannustinjärjestelmälle on ehdottomasti tarvetta Suomessa, kunhan poliittista tahtoa saadaan aikaiseksi rahoituksen järjestämiselle sekä rakennettua sille Suomessa toimiva malli. Suomi ei ole kallein maa Pohjoismaiden ja Euroopan maiden kustannusvertailussa, mutta häviää selvästi, kun kannustinjärjestelmän tuoma tuki tulee vertailuun mukaan. Yleisesti ilmapiiristä huokui ajatus, että jos olisi mahdollista toteuttaa kotimaisella rahoituksella kansainvälisen tason tuotantoja, niin se olisi paras vaihtoehto. Se kuitenkin edellyttäisi monia muutoksia Suomessa.

Helppointa on tehdä puhtaita perussuomalaisia tuotantoja, mutta rahoitus ei kasva ja vaatimukset kasvavat, joten jos haluaa tehdä isompia ja kunnianhimoisia leffoja, on paras olla ulkomaista rahaa. (Bardy, 01.07.2013.)

Elokuva-alan opiskelijoita ja ammattilaisia, erityisesti tuotanto-osaston edustajia, tulisi kouluttaa kansainvälisten tuotantojen vaatimalle tasolle. Yleisesti kv-koulutusmahdollisuuksia ja -kurssitarjontaa pitää lisätä. Pitäisi tehdä tukijärjestelmä, joka rohkaisisi ihmisiä kouluttautumaan entistä aktiivisemmin. Nykyiset tukimäärät ovat liian pieniä ja vaikeasti saatavia.

Tällä hetkellä valloilla oleva tyyli siirtää vastuu ylemmälle päättäjätaholle, pitäisi lopettaa ja itse ajaa aktiivisesti elokuva-alalle tarvittavia muutoksia. Vastuun siirtämisen lisäksi ajatusmallia pitäisi muuttaa pessimistisestä optimistisemmäksi. Ei voi ajatella, että meillä on vain ongelmia ja puutteita, vaan pitäisi käyttää energia siihen, että elokuva-alan tekijät yhdessä miettisivät ratkaisuja, miten kehittää elokuva-alaa niin sisällöllisesti kuin tuotannollisestakin näkökulmasta. Kotimaisia elokuvia joudutaan tekemään usein liian pienillä budjeteilla. Tähän pitäisi puuttua kaikkien tahojen ja löytää ratkaisu siihen, ei vain manailta ja tyytyä tilanteeseen, joka ei palvele ketään. Vastuun siirtäminen niin tuottajilta elokuvasäätiölle kuin elokuvasäätiöltä Työ- ja elinkeinoministeriölle ei

edesauta ketään. Jokaisen tahon tulisi itse tarttua ongelmaan ja tehdä ehdotuksia tilanteen korjaamiseen.

Suomalaiset tuotantoyhtiöt eivät voi olla aina tukipäätösten varassa, sillä silloin ei uskalleta ottaa riskejä taloudellisista syistä. Yksikin uhkarohkea tuotanto, joka ei saavuta tarpeeksi katsojia tarkoittaa yleensä yrityksen ajautumista konkurssiin. Uskoisin, että myös tämän takia tuottajat välillä tyytyvät tekemään turvallisia elokuvia, joiden uskotaan saavan tarpeeksi katsojia yhtiön selviytymisen kannalta. Elokuvakulttuuri ei kehity turvautumalla tuttuun ja turvalliseen konseptiin.

Elokuvasäätiön pitää tukea kunnianhimoisia tuottajia taloudellisesti enemmän, jotta he pääsevät maailmalle tutustumaan toisenlaisiin tapoihin tehdä ja tuottaa elokuvia. Ilman kunnianhimoa ja sen tukemista elokuvakulttuurimme ei voi kasvaa ja kehittyä. Lisäksi potentiaalisia hankkeita tulee tukea enemmän, jotta tuottajat pääsevät kehittämään jatkuvuutta elokuvateollisuudellemme ja huolehtimaan etteivät suomalaiset elokuvat jää vain Suomen rajojen sisäpuolelle nähtäviksi.

Haastatteluissa toistunut reaktio ”*ettei meillä ole vahvuuksia vain heikkouksia*”, kysyessäni Suomen vahvuuksia kansainvälisillä markkinoilla kilpailutilanteessa, kertoo minusta meidän suomalaisten heikosta itsetunnosta, joka on jo muodostunut kliseeksi. Meidän tulee päästä epävarmuudestamme eroon ja kasvattaa itsetuntonamme vahvaksi, jotta voimme lähteä selkä suorana kansainvälisille markkinoille hankkimaan Suomeen lisää kv-tuotantoja. Meidän pitää uskoa omaan osaamiseemme ja kulttuurimme vetovoimaan. Saadaksemme Suomeen lisää kansainvälisiä yhteistuotantoja pitää kaikkien tahojen puhaltaa yhteen hiileen. Kv-tuotantojen saaminen Suomeen hyödyttää kaikkia, ei vain elokuva-alaa.

Lähteet

AVEK 2013a. Koulutustuki. Saatavuus

http://www.kopioisto.fi/avek/tuen_hakeminen/fi_FI/koulutustuki/ (04.08.2013).

AVEK 2013b. Kulttuurivientituki. Saatavuus

http://www.kopioisto.fi/avek/tuen_hakeminen/fi_FI/kulttuurivientituki/ (04.08.2013).

Canadian Heritage 2012. CPTC Guidelines. Saatavuus

<http://www.pch.gc.ca/eng/1268752355851/> (06.08.2013).

Corkin, Andrew D. & Fryckman, Jesse 2012. Start to Finnish Presentation 11062013. Helsinki: Bronson Club, Uncorked Productions.

Elokuvatiedotus 2013. Elokuva-alan ammattilaiset kokoontuivat Turkuun. [sähköpostiviesti]. 11.06.2013.

Favex ry 2013. Favex. Saatavuus <http://favex.fi/category/news/> (01.07.2013).

Helsingin Sanomat 2013. Elokuvasäätiö tyrkyttää Louhimiehen ja Franzénin elokuvia Kultainen maapallo -kisaan. Saatavuus

<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1376273180387?jako=d492e9b1b0637ae39a3c97608816c1ae&ref=og-url> (13.08.2013).

Laurila, Atte 2013. Kulttuuriteollisuuden New Cut! –vientihankkeen kärkiprojektit valittu. Saatavuus <http://favex.fi/kulttuuriteollisuuden-cut-vientihankkeen-karkiprojektit-valittu/> (04.08.2013).

Ojala-Niemelä, Johanna 2013. Tiedote: SDP:n Ojala-Niemelä vaatii tukea av- ja pe-lialalle. Saatavuus <http://www.johannaojala-niemela.fi/uutiset.html?84> (04.08.2013).

Québec Film and Television Council 2013. Information. Saatavuus

<http://www.qftc.ca/tax-incentives/information/> (06.08.2013).

Solar Films Inc. 2012a. Lopputekstit_Imaginaerum. Saatavuus

[\(http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/imaginaerum/fi_FI/imaginaerum/](http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/imaginaerum/fi_FI/imaginaerum/) (05.08.2013).

Solar Films Inc. 2012b. Imaginaerum by Nightwish (stillikuva). Saatavuus

http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/imaginaerum/fi_FI/kuvat/ (05.08.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2013a. Elokuvasäätiö tukee kahden elokuvan Golden Globe -kampanjaa. Saatavuus

[http://ses.fi/ajankohtaista/ajankohtainen/?tx_ttnews\[backPid\]=5&tx_ttnews\[tt_news\]=454&cHash=2541db1a4b700d3896d7c36a6ae9e23e](http://ses.fi/ajankohtaista/ajankohtainen/?tx_ttnews[backPid]=5&tx_ttnews[tt_news]=454&cHash=2541db1a4b700d3896d7c36a6ae9e23e) (02.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2013b. Tukikategoriat. Saatavuus

<http://ses.fi/tukitoiminta/tukikategoriat/#c69> (09.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2013c. Tuotannon tukiohjeet. Saatavuus <http://ses.fi/tukitoiminta/tukiohjeet/> (01.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2013. Elokuvuvuosi 2012 Facts & Figures. Saatavuus http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2012_Facts_Figures.pdf (01.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2012. Elokuvuvuosi 2011 Facts & Figures. Saatavuus http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2011_Facts_Figures.pdf (01.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2011. Elokuvuvuosi 2010 Facts & Figures. Saatavuus http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2010_Facts_Figures.pdf (01.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2010. Elokuvuvuosi 2009 Suomen elokuvasäätiön tilastoja. Saatavuus http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2009.pdf (01.07.2013).

Suomen elokuvasäätiö 2009. Elokuvuvuosi 2008 Tilastoja Facts & Figures. Saatavuus http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2008.pdf (01.07.2013).

Telefilm Canada 2010. Guidelines – International Coproductions. Saatavuus <http://www.telefilm.ca/en/coproductions/coproductions/guidelines> (06.08.2013).

Theman, Petra 2011. Kansainväliset rahavirrat Suomen audiovisuaaliselle alalle vuonna 2010. Saatavuus <http://favex.fi/library/downloadable-documents/> (15.07.2013).

Theman, Petra 2012a. AV- ja pelialan kannustinjärjestelmä, Suomelle sopiva malli. Helsinki: Favex ry.

Theman, Petra 2012b. Kannustinpresis short 0612. Helsinki: Favex ry.

Theman, Petra 2012c. Kansainväliset rahavirrat Suomen audiovisuaaliselle alalle vuonna 2011. Saatavuus <http://favex.fi/library/downloadable-documents/> (15.07.2013).

Theman, Petra 2012d. Kilpailukyky vaatii kannustimia. Lehtiset, 03/2012, 10-11.

Theman, Petra 2013. Kansainväliset rahavirrat Suomen audiovisuaaliselle alalle vuonna 2012. Saatavuus <http://favex.fi/media/> (14.08.2013).

1 Tutkimusaineisto / Haastattelut

Bardy, Aleksis 2013. Tuottaja. Helsinki-filmi Oy. 01.07.2013.

Fryckman, Jesse 2013. Tuottaja. Bronson Club Oy. 03.07.2013.

Helle, Jukka 2013. Toimitusjohtaja ja tuottaja. Solar Films Inc. 23.07.2013.

Hintikka, Tuomo 2013. VFX-suunnittelija, Post-tuottaja. Generator Post. 01.08.2013.

Honkakorpi, Mikko 2013. Ohjelmapäällikkö. Culminatum Innovation Oy Ltd. 11.07.2013.

Jokiranta, Petri 2013. Tuottaja. Cinet Oy. 03.07.2013.

Karppinen, Johanna 2013. Projektipäällikkö. Lapin elokuvakomissio. 18.07.2013.

Kaukoma, Tero 2013. Toimitusjohtaja ja tuottaja. Blind Spot Pictures. 04.07.2013.

Kempainen, Petri 2013. Tuotantojohtaja. Suomen elokuvasäätiö. 26.06.2013 ja 12.08.2013.

Kinnunen, Kalle 2013. Elokuvakriitikko. 18.06.2013.

Lwoff, Mark 2013. Tuottaja. Bufo Ltd. 17.07.2013.

Salomaa, Rimbo 2013. Tuottaja. Kinotar Oy. 27.06.2013.

Suomi, Timo 2013. Elokuva-alan opiskelija. National Film and Television School. 04.07.2013.

Söderström, Päivi 2013. Toiminnanjohtaja. Suomen elokuvakomissio. 03.07.2013.

Vuori, Sanna 2013. Agentti. Agency Unreal. 18.06.2013.

Haastattelut ovat tekijän hallussa.

Haastattelu – elokuvatuottajille yhteiset kysymykset

1. Mitkä asiat näet suurimpana esteenä sille, että Suomeen ei saada kv-tuotantoja enemmän? Mitä muutoksia pitäisi tehdä asialle?
2. Miten Suomessa rahoittajatahot suhtautuvat kv-tuotantoihin?
3. Mitä suomalainen tuotantoyhtiö pystyy / pitäisi pystyä tarjoamaan kv-tuotantoon osatuottajan roolissa?
4. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että tarvitsette joidenkin tuotantojen tekemiseen kansainvälistä yhteistyötä? Miksi ette pysty toteuttamaan kaikkia tuotantoja Suomessa kotimaisilla resursseilla?
5. Mitä elokuvateollisuuden palveluja Suomesta tällä hetkellä uupuu?
6. Haluaisitko tulevaisuudessa tehdä enemmän kv-tuotantoja kuin pelkästään kotimaisella rahoituksella tuotettuja elokuvia? Jos haluaisit, niin miksi?
7. Suomen vahvuudet / heikkoudet kv-tuotantojen kilpailuttamisessa? Onko selvää eroa Pohjoismaiden ja Euroopan välillä suhteessa Suomeen?
8. Ovatko kv-tuotannot tärkeitä suomalaiselle elokuvakulttuurille ja -teollisuudelle? Jos ovat/eivät ole, niin miksi?
9. Miten osatuottajan ja päätuottajan rooli eroavat toisistaan:
 - a. paljonko tuottaja vs. osatuottaja voi tuoda rahaa Suomeen
 - b. kuinka suuren osan tuotannosta osa-/päätuottaja saa Suomeen konkreettisesti toteutettavaksi?
10. Mitkä konkreettiset asiat vaikuttavat siihen kannattaako tehdä kv-yhteistuotanto vai yrittää hoitaa rahoitus Suomen sisältä?
11. Kauanko on mennyt aikaa, että olet saanut luotua kv-suhteita ja päässyt tekemään yhteistyötä heidän kanssaan? Kuinka paljon teet samojen kv-tuottajien kanssa töitä?
12. Miten tuotantoyhtiöiden taloudellinen tilanne vaikuttaa siihen, että kv-tuotantoja ei saada niin paljon kuin ehkä haluttaisiin? Mitä sinusta asialle pitäisi tehdä ja mitkä olisivat ratkaisuja tähän ongelmaan?
13. Kuinka monessa (valmistuneessa, ensi-iltansa saaneessa) kv-tuotannossa olet ollut mukana osatuottajana / päätuottajana, ja kuinka monta kansainvälistä tuotantoa on tällä hetkellä kehittelyssä / esituotannossa / tuotannossa / jälkituotannossa?

Haastattelu – Helle, Jukka: Imaginaerum by Nightwish

- 1) Mitkä elokuvassa olleet elementit kertoivat jo käsikirjoitusvaiheessa, että tuotanto pitää toteuttaa kv-tuotantona?
 - a. Mitä se olisi vaatinut, että tuotanto olisi voitu toteuttaa kokonaan kotimaisilla resurseilla?
- 2) Konkreettiset syyt Kanadan valitsemiseksi osatuottajamaaksi?
 - a. Mitä Kanada pystyi tarjoamaan tuotantomanaana?
 - b. Kanadan rahoitusjärjestelmä vs. Suomen rahoitusjärjestelmä?
 - c. Toimisiko Kanadan mallinen rahoitusjärjestelmä Suomessa?
- 3) Mitä tuotannon osa-alueita tehtiin Suomessa / Kanadassa? Syyt tuotannon osa-alueiden jakaantumiseen.
- 4) Suomen ja Kanadan välinen valtiosopimus:
 - a. Vaikuttiko valtiosopimus Kanadan valintaan osatuottajamaaksi? Miksi?
 - b. Miten sopimus näkyi yhteistuotantosopimuksia tehtäessä tai tuotannon edetessä?
- 5) Imaginaerumin budjetti?
 - a. Paljonko jäi rahaa Kanadaan / Suomeen?